

Undervisningsministeriet

Opsamlingsnotat

3. september 2009

5. Professionsbacheloruddannelserne og de korte videregående uddannelser

Med Aftale om udmøntning af globaliseringspuljen (2. november 2006) er der iværksat en række initiativer på de videregående uddannelser, der skal medvirke til, at mindst 50 pct. af alle unge får en videregående uddannelse i 2015 samtidig med, at færdiggørelsesalderen reduceres som anført i velfærdsaftalen.

Aftalepartierne er enige om, at der for at nå disse mål skal ske en styrkelse af kvaliteten og kapaciteten på de videregående uddannelser. I dette notat samles op på resultaterne af evalueringerne af initiativerne alene rettet mod de korte og mellemlange videregående uddannelser, jf. endvidere særskilt notat om de lange videregående uddannelser.

Initiativer

I Aftale om udmøntning af globaliseringspuljen blev der afsat i alt 560 mio. kr. i perioden 2007 til 2009 til initiativer rettet alene mod korte og mellemlange videregående uddannelser, jf. tabel 1.

Tabel 1.						
Midler til øget kapacitet og kvalitet på de korte og mellemlange videregående uddannelser						
Mio. kr., PL07	2007	2008	2009	2010	2011	2012
I alt	125	125	195	-	-	-
5.1 Akkrediteringsinstitution¹	20	15	15			
5.2. Efteruddannelse	45	40	45	-	-	-
5.2.1 Efteruddannelse af undervisere på læreruddannelsen og pædagoguddannelsen	35	20	15	-	-	-
5.2.2 Efteruddannelse af praktikvejledere	5	10	10	-	-	-
5.2.3 Efteruddannelse af lærere på øvrige mellemlange videregående uddannelser	5	10	20	-	-	-
5.4. Styrkelse af kvalitet, faglighed og udviklingsbaseret viden på professionshøjskoler	60	60	80	-	-	-
5.4.1 Kvalitetsløft i de mellemlange videregående uddannelser	60	60	80	-	-	-
5.4.2 Institutioner skal skabe systematisk viden ²	-	55	70	-	-	-
5.5 Korte videregående uddannelser	-	10	55			
5.5.1 Reform af de korte videregående uddannelser	-	10	35	-	-	-
5.5.2. Efteruddannelse af KVU-lærere	-	-	20	-	-	-

¹ Akkrediteringsinstitutionen vedrører også de lange videregående uddannelser, jf. opsamlingsnotat om initiativer rettet mod de lange videregående uddannelser.

² Initiativ 5.4.1 er evalueret under kapitel 2, da initiativet er finansieret med forskningsmidler jf. evaluering af initiativ 2.3.1.

Note: Af det aflagte regnskab for globaliseringspuljen i 2008 fremgår indbudgetteringen og forbruget af de afsatte midler. Reserver til senere udmøntning og øget undervisningskapacitet er ikke medtaget i oversigten

I forlængelse af Aftale om udmøntning af globaliseringspuljen er der etableret nye lovgivningsmæssige rammer for professionsbacheloruddannelserne og de korte videregående uddannelser. Det gælder:

- Lov om professionshøjskoler for videregående uddannelser
- Lov om erhvervsakademier for videregående uddannelser
- Lov om akkreditering af videregående uddannelser samt
- Lov om erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser.

Nedenfor følger en beskrivelse af de konkrete initiativers overordnede resultater fordelt på følgende fire temaer:

- Akkrediteringsinstitutionen (5.1)
- Efteruddannelse (5.2)
- Kvalitet, faglighed og udviklingsbaseret viden på professionshøjskoler (5.4)
- Korte videregående uddannelser (5.5)

Beskrivelse af resultater

Akkrediteringsinstitutionen

Akkrediteringsinstitutionens gennemførelse af akkrediteringer af både nye og eksisterende professionsbacheloruddannelser har betydet, at der er sket en systematisering af kvalitetsvurderingerne af uddannelserne, og at der er sat fokus på kvalitetssikringen på professionshøjskolerne (5.1).

Den første akkrediteringsrunde blev igangsat i august 2008, hvor akkrediteringsrådet behandlede 50 ansøgninger om nye uddannelser og 165 ansøgninger om udbud af uddannelser. Heraf blev 29 af ansøgninger om nye uddannelser og 105 ansøgninger om nye udbud sendt til akkreditering. Heraf er 21 nye uddannelser og 66 nye udbud akkrediteret positivt og godkendt af undervisningsministeren.

Siden har Undervisningsministeriet i februar 2009 sendt ansøgninger om 6 nye uddannelser og 35 udbud til akkreditering, så i alt 35 potentielle nye uddannelser og 140 udbud er sendt til akkreditering siden august 2008.

Efteruddannelse

Med indsatsen er der afsat midler til initiativer, der har til formål at sikre efteruddannelse af undervisere ved de mellemlange videregående uddannelser samt efteruddannelse af praktikvejledere.

Midlerne rettet mod efteruddannelse af undervisere på lærer- og pædagoguddannelsen (5.2.1) har resulteret i, at der gennemført ca. 4.500 underviserforløb i henhold til formålet (en del undervisere har gennemført flere forløb) i perioden 2007 til 2008. Flere institutioner angiver endvidere, at de udover globaliseringsmidlerne har anvendt egne midler til efteruddannelsesaktiviteter i henhold til formålet. Der er endvidere afholdt en række efteruddannelsesforløb med fokus på anvendelse og formidling af metoder til at understøtte undervisernes evne til at basere undervisningen på den nyeste forskning og viden. I 2008 er 57 pct. af de samlede midler anvendt til medgået tid

(lønudgifter m.v.), mens 43 procent er anvendt til øvrige udgifter (deltagerbetaling, honorarer, transport, mødeudgifter m.v.)

Ud over kurser, uddannelser og anden ekstern bistand til udviklingsforløb har professionshøjskolerne gennemført interne udviklingsprojekter, konferencer og pædagogiske dage for undervisere på læreruddannelsen og pædagoguddannelsen.

Der i alt blevet uddannet 84 praktikvejledere på pædagoguddannelsen i 2007 og 2008 (5.2.2), hvoraf ca. halvdelen har udløst tilskud på nuværende tidspunkt. Den anden halvdel vil være tilskudsudløsende i løbet af 2009.

For de efteruddannelsesmidler, der er rettet mod undervisere på de øvrige mellemlange videregående uddannelser (5.2.3), er ca. 83 procent anvendt til medgået tid (lønudgifter m.v.) i 2008, mens 17 procent er anvendt til øvrige udgifter (deltagerbetaling, honorarer, transport, mødeudgifter m.v.). Der har alene i 2008 været mulighed for at finansiere medgået tid. At der er forskel på andelen af forbrug til medgået tid på de to efteruddannelsesinitiativer skyldes forskel på formålet for de to initiativer.

Der har været gennemført 150 underviserforløb, som har fordelt sig bredt i forhold til midlernes formål. Eksempler på aktiviteter er rotationsordninger med aftagere, studiebesøg, dannelse af netværk, udvikling af undervisningsmateriale, undervisningsforløb m.v. i samarbejde med aftagere og praktiksteder, øget brug af it i samarbejdet med praktiksteder m.v. og opkvalificering af viden om praksis gennem forskningsresultater. I alt har cirka 1.400 undervisere deltaget i forskellige projekter (undervisere kan have gennemført flere forløb). Hertil kommer studerende, aftagere og repræsentanter fra praktikstederne, der har været inddraget i stort omfang i de gennemførte efteruddannelsesaktiviteter.

Styrkelse af kvalitet, faglighed og udviklingsbaseret viden på professionshøjskolerne

Formålet med initiativet er at understøtte et målrettet fokus på at sikre attraktive faglige studiemiljøer, et klart udbytte for de studerende i deres praktikforløb og en målrettet indsats for at øge gennemførelsen og reducere frafaldet blandt de studerende på de mellemlange videregående uddannelser.

Professionshøjskolerne har gennem udviklingskontrakterne afrapporteret om anvendelsen af de afsatte midler til styrkelse af kvalitet, faglighed og udviklingsbaseret viden. Afrapporteringen er sket på baggrund af tre områder:

1. Høj faglig kvalitet i uddannelserne (5.4.1).
2. Uddannelse til flere (fuldførelse og rekruttering) (5.4.1).
3. Udviklingsorienterede institutioner (5.4.2).

For så vidt angår afrapportering vedrørende den tredje hovedmålsætning, udviklingsorienterede institutioner, henvises til evalueringsnotat for initiativ 2.3.1. Institutioner skal skabe mere systematisk viden af 28. maj 2009.

Ad 1) Høj faglig kvalitet i uddannelserne (5.4.1)

Institutionerne har intensiveret den systematiske kontakt med aftagerne om deres vurdering af dimittendernes kvalifikationer og behov for at udvikle uddannelserne. Det sker blandt andet gennem etablering af partnerskaber mellem professionshøjskoler og kommuner og regioner med det formål at skabe et øget

gensidigt kendskab og en tættere samarbejdsrelation mellem uddannelse og arbejdsmarked. Derudover er der øget fokus på, at underviserne i højere grad skal fungere som brobyggere mellem uddannelse og arbejdsmarked.

Der er godkendt i alt otte nye overbygningsuddannelser på professionsbachelorniveau på det teknisk-merkantile område med henblik på udbud fra 1. august 2009.

Ad 2) Uddannelse til flere (fuldførelse og rekruttering) (5.4.1)

I udviklingskontrakterne er der særligt fokus på at nedbringe frafaldet på uddannelserne. Den centrale udfordring er på professionshøjskolerne taget op med en række initiativer. Det gælder blandt andet forbedrede studiemiljøer, oprustning i studievejledningen, mentorordninger for nye studerende på 1. årgang, øget udbud af internetbaseret fjernundervisning, styrkelse af de studerendes udbytte af praktikforløbene og en særlig indsats overfor frafaldstruede studerende.

Korte videregående uddannelser

De korte videregående uddannelser er blevet reformeret (5.5.1). De lovgivningsmæssige rammer er tilvejebragt med Lov om erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser med implementering pr. 1. august 2009.

Der er afsat midler til at understøtte reformen af de korte videregående uddannelser. Formålet med initiativet er at øge uddannelsernes fleksibilitet og yderligere målrette uddannelserne mod arbejdsmarkedets behov.

Der er pt. godkendt otte nye overbygningsuddannelser på professionsbachelor-niveau, som udbydes fordelt på de ti erhvervsakademier. Det medfører, at der i alt er 31 nye udbud af overbygningsuddannelser.

En foreløbig afrapportering på udvalgte centrale indikatorer i erhvervsakademiernes udviklingskontrakter viser, at 86 pct. af erhvervsakademiuddannelsernes dimittender er i beskæftigelse inden for et år efter dimission, og at 87 pct. af de studerende udarbejder deres afsluttende eksamensprojekt i samarbejde med en virksomhed.

Såvel beskæftigelsesfrekvensen som afslutningsprojekterne indikerer, at erhvervsakademisektoren er tæt knyttet til erhvervslivet.

For yderligere at understøtte reformen er der afsat midler til iværksættelse af efteruddannelsesindsats af underviserne på de korte videregående uddannelser (5.5.2.). Udmøntning af midlerne til efteruddannelse af KVVU-lærerne igangsættes og afsluttes i 2009, og det er derfor ikke muligt at pege på opnåede resultater på nuværende tidspunkt.

Beskrivelse af effekt

Overordnet viser status for opfyldelse af 50 pct. målsætningen, at der er nogle positive tendenser på de videregående uddannelser. Det fremgår blandt andet, at:

- Andelen af en ungdomsårgang, der opnår en videregående som ca. 25-årig, er steget med knap 4 pct. point i perioden 2004 til 2007.

- Andelen af elever med anden etnisk herkomst, der forventes at gennemføre en videregående uddannelse, er steget i ca. 3 pct. point perioden 2004 til 2007.
- Antallet af optagne personer på de korte videregående uddannelser er steget 15 pct. i perioden 2006 til 2009 og steget 18 pct. på de mellemlange videregående uddannelser i samme periode.

Hovedparten af initiativerne på de videregående uddannelser er igangsat ved studiestart i 2007, og den resterende del af initiativerne er igangsat ved studiestart i 2008. Det er derfor endnu ikke muligt at vurdere effekten af de enkelte initiativer og den samlede indsats i forhold til målsætningen om, mindst 50 pct. skal have gennemført en videregående uddannelse i 2015.

Der kan dog allerede nu identificeres en række positive tendenser som følge af de enkelte initiativer, herunder blandt andet:

- 91 pct. af dimittenderne fra professionshøjskolerne er i beskæftigelse inden et år efter dimission, hvilket kan afspejle professionshøjskolernes målrettede indsats for at sikre høj faglig kvalitet og aftagerrelevans i uddannelserne.
- Professionshøjskolerne har de senere år oplevet en stigende søgning til de mellemlange videregående uddannelser. Dog indikerer dette års antal ansøgere, at faldet er stoppet, og udviklingen er vendt i positiv retning. Antallet af ansøgere til de videregående uddannelser på Undervisningsministeriets område er det største siden årtusindeskiftet, og i 2009 er der i alt optaget 17 pct. flere studerende i forhold til 2008.
- Opgørelsen af de i 2008 optagne studerendes gennemførelse af første studieår (fra august 2008 til juni 2009) viser, at 85 pct. af de studerende fortsat er indskrevet på deres uddannelse efter afslutning af 1. studieår. En del af de resterende 15 pct., som er udskrevet af deres studium har foretaget omvalg til anden uddannelse. Erfaringsmæssigt ligger langt det største frafald på det første studieår, og det vurderes, at de foreliggende tal for gennemførelse på 1. studieår afspejler en positiv udvikling med en forventelig højere gennemførelsesprocent for denne årgang af studerende sammenlignet med de tidligere årgange.
- Det vurderes generelt for initiativerne til understøttelse af øget efteruddannelsesaktivitet blandt underviserne, at disse har bidraget til at indfri initiativernes formål.
- For initiativet på lærer- og pædagoguddannelsen vurderes efteruddannelsesforløbene at have kvalificeret underviserne til at levere god undervisning, som lever op til de fastsatte krav i de reformerede uddannelser. Og for initiativet for de øvrige mellemlange videregående uddannelser vurderes efteruddannelsesforløbene at have medført et fremskridt for koblingen mellem teori og praksis og medført et mere kvalificeret uddannelsesstilbud for de studerende.
- Det vurderes, at professionshøjskolernes og ingeniørhøjskolernes målrettede indsats for at sikre en bred forankring af udviklingsaktiviteter blandt underviserne vil få en positiv afsmittende effekt på undervisningens kvalitet og derigennem de studerendes præstationer og gennemførelsesprocent.

Opsamlingsnotat

3. september 2009

5. Lange videregående uddannelser

Initiativområdet

I Aftale om fremtidens velstand og velfærd og investeringer i fremtiden (20. juni 2006) blev der sat fokus på at imødekomme øget efterspørgsel efter arbejdskraft med videregående uddannelse, og på den samfundsøkonomiske udfordring ved at de studerende er forholdsvis sent færdige, og dermed kan bidrage kortere tid på arbejdsmarkedet sammenlignet med de fleste øvrige europæiske lande.

Med Aftale om udmøntning af globaliseringspuljen (2. november 2006) er der iværksat en række initiativer på de videregående uddannelser, der skal medvirke til, at mindst 50 pct. af alle unge får en videregående uddannelse i 2015 samtidig med, at færdiggørelsesalderen reduceres som anført i velfærdsaftalen.

Aftalepartierne er enige om, at for at nå disse mål må der ske en styrkelse af kvaliteten og kapaciteten på de videregående uddannelser. I dette notat samles op på resultaterne af evalueringerne af initiativerne rettet mod de lange videregående uddannelser, jf. endvidere særskilt notat om de korte og mellemlange videregående uddannelser.

Initiativer

I Aftale om udmøntning af globaliseringspuljen blev der afsat i alt 370 mio. kr. i perioden 2007 til 2009 til initiativer rettet mod lange videregående uddannelser, jf. tabel 1.

Tabel 1.						
Midler til øget kapacitet og kvalitet på de lange videregående uddannelser						
Mio. kr., PL07	2007	2008	2009	2010	2011	2012
I alt	95	115	160			
5.1 Akkrediteringsinstitutionen¹	20	15	15	-	-	-
5.3 Styrkelse af kvaliteten på de lange videregående uddannelser	70	70	90	-	-	-
5.3.1 Ændring af undervisningsformer, styrket studievejledning og efteruddannelse	69	61	75	-	-	-
5.3.2 Eliteuddannelse	1	9	15	-	-	-
5.3.3 Basismidler til IT-universitetet ²	10	10	20			
5.6 Styrket internalisering	5	30	55	-	-	-
5.6.1 Udlandsstipendium til studieophold i udlandet	-	12	15	-	-	-
5.6.2 Stipendier til dygtige udenlandske studerende	5	10	15	-	-	-
5.6.3 Udvikling af fællesuddannelser.	-	8	25	-	-	-

¹ Akkrediteringsinstitutionen vedrører også de korte og mellemlange lange videregående uddannelser, jf. opsamlingsnotat om initiativer rettet mod de korte og mellemlange videregående uddannelser.

² Initiativ 5.3.3 er evalueret under kapitel 2, da initiativet er finansieret med forskningsmidler, jf. evaluering af initiativ 2.1.3.

Note: Af det aflagte regnskab for globaliseringspuljen i 2008 fremgår indbudgetteringen og forbruget af de afsatte midler.

Ud over initiativerne i Aftale om udmøntning af globaliseringspuljen er der på baggrund af Aftale om fremtidens velstand og velfærd og investeringer i fremtiden iværksat en række yderligere initiativer på universitetsområdet til understøttelse af opnåelse af 50 pct. målsætningen og med henblik på at reducere færdiggørelsesalderen, jf. boks 1.

Boks 1. Yderligere initiativer til understøttelse af opnåelse af 50 pct. målsætningen

- Med virkning fra optagelsen i 2008 er de specifikke adgangskrav (dvs. krav til fag og niveauer) for optagelse på universiteternes bacheloruddannelser ensrettet og skærpet. Målet er at sikre et ensartet og højere fagligt indgangsniveau og dermed et lavere frafald.
- Fra optaget 2009 foretages justeringer af optagelsessystemet med henblik på at fremme tidligere studiestart.
- Med virkning fra 1. september 2007 er der gennemført en tidsbegrænsning på de studerendes specialeskrivning, således at specialet skal gennemføres indenfor det halve år, det typisk er normeret til. Der er desuden iværksat hurtigere mulighed for reeksamination og automatisk tilmelding til eksamen.
- Som led i styrket studievejledning er universiteterne pr. 1. februar 2008 forpligtet til at følge op på frafaldstruede studerende (dvs. studerende, der er mere end ½ år bagud på deres studium), fx ved tilbud om en samtale.
- Fra 2009 indføres den såkaldte N+1- ordning, der indebærer, at universiteterne får bachelorbonus for de bachelorer, der fuldfører inden for normeret tid plus 1 år, samt kandidatbonus for de kandidater, der fuldfører inden for normeret tid.

Beskrivelse af resultater

Akkrediteringsinstitutionens gennemførelse af akkrediteringer af både nye og eksisterende universitetsuddannelser har betydet, at der er sket en systematisering af kvalitetsvurderingerne af uddannelserne, og at der er sat fokus på kvalitetssikringen på universiteterne (5.1).

Akkrediteringsinstitutionen har gennemført 51 akkrediteringer af nye universitetsuddannelser i 2007 og 34 i 2008. Desuden har Akkrediteringsinstitutionen i 2008 som en del af en pilotfase gennemført 37 akkrediteringer af eksisterende universitetsuddannelser. På Kulturministeriets område er der endnu ikke akkrediteret uddannelser, men der er planlagt akkrediteringer i 2009.

Universiteternes indsats for at fastholde og udvikle det faglige niveau i undervisningen er styrket via en pædagogisk indsats, der har haft fokus på efteruddannelse af undervisere, samt en større kapacitet på universiteterne til udvikling af den fagdidaktiske og pædagogiske indsats. Det kan måles i antallet af årsværk på universiteterne, der er beskæftiget med dette område (5.3.1), som er steget fra 66 årsværk i 2006 til 106 årsværk i 2009. Med henblik på at reducere studietiden og mindske frafaldet er der sket en væsentlig styrkelse af ressourcerne til universiteternes studievejledning og en styrkelse af vejledernes kompetenceniveau.

Satsningen på eliteuddannelserne (5.3.2) har medført et markant fokus på elite på tværs af universiteter og hovedområder. Der er igangsat en række eliteuddannelser

med studiestart i september 2009. I første udbudsrunde i 2008 blev der tildelt midler til 12 eliteuddannelser med et samlet årligt optag på 290 studerende. I anden udbudsrunde i 2009 blev der tildelt midler til yderligere 20 eliteforløb med et samlet årligt optag på 341 studerende.

Udlandsstipendieordningen understøtter en internationalisering af de danske uddannelser (5.6.1). Stipendierne uddeles til danske studerende, der ønsker at studere i udlandet. Udlandsstipendieordningen er igangsat i 2008, hvor i alt 507 studerende har modtaget udlandsstipendium. Der er fremsat et lovforslag, som skal gøre friplads- og stipendieordningen mere fleksibel, så den vil kunne omfatte flere studerende.

Internationaliseringen understøttes samtidig ved en udvidelse af stipendieordningen til dygtige udenlandske studerende med 50 pladser fra 2007, heraf 40 til universiteterne (5.6.2). For at styrke den internationale mobilitet, er der afsat midler til at danske universiteter kan udvikle og markedsføre parallelforløb og fællesuddannelser (5.6.3). Den afsatte pulje til parallelforløb og fællesuddannelser forventes udmøntet i løbet af 2009.

Beskrivelse af effekt

Overordnet viser status for opfyldelse af 50 pct. målsætningen, at der er nogle positive tendenser på de videregående uddannelser. Det fremgår blandt andet, at:

- Andelen af en ungdomsårgang, der forventes at gennemføre en lang videregående uddannelse, er steget 2 procent fra 2006 til 2007. Således udgjorde andelen, der forventes at gennemføre en lang videregående uddannelse, knap 16 pct. i 2006 mod knap 18 pct. i 2007.
- Antal optagne på universiteternes bacheloruddannelser er steget 12 pct. fra 2008 til 2009.
- Der er en tendens til, at stadig flere påbegynder deres universitetsuddannelse mindre end to år efter, de har fået deres adgangsgivende eksamen:
  - Andelen af nye studerende, som begynder på en lang videregående uddannelse med en adgangsgivende eksamen, der er mindst tre år gammel, er faldet fra 24 pct. i 2007 til 20 pct. i 2009 (niveauet var 35 pct. i 2002).
  - En stigende del af nye studerende på universiteterne er 21 år eller yngre. Det gælder 64 pct. af de nye studerende i 2009 mod 59 pct. i 2007 (niveauet var 47 pct. i 2002).
- Medianalderen ved fuldførelse af en lang videregående uddannelse er 28,2 år i 2007. Det er et lille fald på 0,2 år siden 2004.
- Der kan konstateres et lille fald i den gennemsnitlige studietid for hele universitetsforløbet. Samlet set er den gennemsnitlige gennemførelsestid 6,5 år i 2007, hvilket er et fald på 0,2 år siden 2004.

- Den reducerede studietid er særlig tydelig på kandidatuddannelsen. Her er andelen af færdiguddannede kandidater, der har gennemført uddannelsen på normeret tid plus et år (N+1), steget fra 41 pct. til 51 pct. fra 2006 til 2007.

Hovedparten af initiativerne på de videregående uddannelser er igangsat ved studiestart i 2007, og den resterende del af initiativerne er igangsat ved studiestart i 2008. Det er derfor endnu ikke muligt at vurdere effekten af de enkelte initiativer og den samlede indsats i forhold til målsætningen om, mindst 50 skal have gennemført en videregående uddannelse i 2015.

Der kan dog allerede nu identificeres en række positive tendenser som følge af de enkelte initiativer, herunder blandt andet:

Der sat fokus på systematisk kvalitetsvurdering af universitetsuddannelser

- Den pædagogiske indsats er styrket i undervisningen
- Dygtige studerende er blevet givet flere udfordringsmuligheder via eliteuddannelserne
- Internationaliseringen for danske og udenlandske studerende er fremmet

Evalueringsnotat

3. september 2009

5.1 Akkrediteringsinstitutionen

Initiativet

For at sikre en høj kvalitet i de danske videregående uddannelser, og at deres indhold svarer til samfundets behov, skal der ske en systematisk kvalitetssikring af uddannelserne. I Aftale om udmøntning af globaliseringspuljen blev det derfor aftalt at oprette en uafhængig akkrediteringsinstitution, der akkrediterer de videregående uddannelser.

Akkrediteringsinstitutionen består af et uafhængigt akkrediteringsråd og to sekretariater, et fagligt sekretariat og et rådssekretariat. Akkrediteringsrådet træffer afgørelser om akkreditering, og det faglige sekretariat udfører de faglige opgaver ved akkrediteringen af nye og eksisterende uddannelser, mens rådssekretariatet varetager sekretariatsbetjeningen af Akkrediteringsrådet.

For at sikre, at Akkrediteringsinstitutionen – og dermed kvaliteten i de videregående uddannelser – er af international standard, skal Akkrediteringsinstitutionen optages i det europæiske register for kvalitetssikringsorganer (EQAR).

Der er i Aftale om udmøntning af globaliseringspuljen afsat i alt 50 mio. kr. (2007-priser) i perioden 2007 til 2009 til finansiering af Akkrediteringsinstitutionen, jf. tabel 1.

Tabel 1.						
Akkrediteringsinstitution						
Mio. kr. 2007 pl.	2007	2008	2009	2010	2011	2012
5.1. Akkrediteringsinstitution	20	15	15	-	-	-
Note: Af det aflagte regnskab for globaliseringspuljen i 2008 fremgår indbudgetteringen og forbrug af de afsatte midler.						

Tidspunkt for igangsættelse og afslutning af initiativet

Initiativet er igangsat i 2007, og der er afsat midler hertil til og med 2009, men Akkrediteringsinstitutionen fortsætter, idet den er vedtaget ved lov.

Loven om Akkrediteringsinstitutionen trådte i kraft 1. april 2007. ACE Denmark (Akkrediteringsinstitutionen) blev etableret pr. 1. september 2007. På Videnskabsministeriets område påbegyndtes akkrediteringerne med det samme, og på Undervisningsministeriets område blev den første akkrediteringsrunde iværksat i august 2008, efter Lov om erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser trådte i kraft den 31. marts 2008. På Kulturministeriets område er der endnu ikke akkrediteret uddannelser, men der er planlagt akkrediteringer i 2009.

Beskrivelse af udmøntning

Akkrediteringsinstitutionen blev oprettet på tillægsbevillingsloven for 2007. Midlerne er udmøntet som en institutionsbevilling (driftsbevilling), som anvendes til drift af Akkrediteringsinstitutionen.

Akkrediteringsinstitutionen har fra globaliseringspuljen fået tilført 16,2 mio. kr. i 2007 og 11,2 mio. kr. årligt i 2008 og 2009 (2007-priser). Udover midlerne fra Aftale om udmøntning af globaliseringspuljen fra 2006 er der tilført yderligere midler fra Undervisningsministeriet og Videnskabsministeriet til Akkrediteringsinstitutionen.

Således var Akkrediteringsinstitutionens samlede budget på i alt 21,8 mio. kr. i 2007 og 22,7 mio. kr. i 2008. I 2009 er budgettet på i alt 18 mio. kr. Hertil kommer et videreførelsesbeløb på 11,4 mio. kr. i 2009, der skyldes en forskydning af forbruget, idet Akkrediteringsinstitutionen først kom i gang i efteråret 2007, hvorfor der resterede et videreførelsesbeløb på 16,8 mio. kr. i 2007.

Beskrivelse af resultater

På Videnskabsministeriets område har Akkrediteringsinstitutionen gennemført 51 akkrediteringer af nye uddannelser i 2007 og 34 akkrediteringer af nye uddannelser i 2008, jf. tabel 3. Der var oprindeligt estimeret med cirka 30 ansøgninger i 2007 og cirka 40 ansøgninger i 2008. Derudover har Akkrediteringsinstitutionen gennemført 37 akkrediteringer af eksisterende uddannelser i 2008, hvoraf fem blev akkrediteret betinget positivt.

Tabel 3.		
Akkrediteringer på Videnskabsministeriets område i 2007 og 2008		
	2007	2008
Antal nye uddannelser der er søgt akkrediteret	51	34
Antal akkrediterede nye uddannelser	40	27
Antal afslag på akkrediteringer af nye uddannelser	11	7
Antal eksisterende uddannelser der er akkrediteret	0	37
Eksisterende uddannelser der er betinget akkrediteret	0	5

Det forventes, at der på Videnskabsministeriets område i 2009 vil komme cirka 40 ansøgninger om nye uddannelser, og at cirka 100 eksisterende uddannelser vil blive akkrediteret. Tillige forventes det, at cirka 40 nye uddannelser vil blive akkrediteret i 2010 og cirka 150 eksisterende uddannelser. Akkrediteringen af de nuværende uddannelser vil kunne færdiggøres omkring 2013.

På Undervisningsministeriets område blev den første akkrediteringsrunde igangsat i august 2008. Ved denne runde behandlede Undervisningsministeriet 50 ansøgninger om nye uddannelser og 165 ansøgninger om udbud af uddannelser. Heraf blev 29 af ansøgninger om nye uddannelser og 105 ansøgninger om nye udbud

sendt til akkreditering. Af disse er 21 nye uddannelser og 66 nye udbud akkrediteret positivt og godkendt af undervisningsministeren, jf. tabel 4.

Tabel 4.	
Akkrediteringer på Undervisningsministeriets område i 2008	
Antal nye uddannelser der er søgt akkrediteret	29
Nye udbud af uddannelser der er søgt akkrediteret	105
Antal nye uddannelser der er akkrediteret	21
Antal nye udbud af uddannelser der er akkrediteret	66

Undervisningsministeriet har i februar 2009 sendt ansøgninger om seks nye uddannelser og 35 udbud til akkreditering, hvormed i alt 35 potentielle nye uddannelser og 140 udbud er sendt til akkreditering siden august 2008. I 2009 er fem nye uddannelser indtil videre godkendt.

For 2009 og 2010 var de første forventninger cirka 40 ansøgninger årligt om nye uddannelser på Undervisningsministeriets område, men de foreløbige erfaringer fra 2009 viser, at antallet af ansøgninger sandsynligvis bliver højere. Hertil kommer, at cirka 38 eksisterende uddannelser vil blive akkrediteret i såvel 2009 som 2010.

På Kulturministeriets område er der endnu ikke akkrediteret uddannelser, men der er planlagt akkrediteringer for 2009.

Endelig bemærkes, at andre ministerier, som har uddannelser, har indledt drøftelser med henholdsvis Videnskabsministeriet og Undervisningsministeriet om mulighederne for akkreditering.

Beskrivelse af effekt

Akkrediteringsinstitutionen har allerede på nuværende tidspunkt medvirket til at systematisere kvalitetsvurderingen og skabe fokus på kvalitetsarbejdet på universiteterne.

Det er for tidligt at vurdere den langsigtede effekt af Akkrediteringsinstitutionen. Effekten af initiativet bør endvidere ses i sammenhæng med en række andre initiativer og tiltag, herunder 5.3.1 Ændring af undervisningsformer, styrket studievejledning og efteruddannelse og 5.3.2 Eliteuddannelser, der ligeledes understøtter styrkelse af kvalitet på de videregående uddannelser.

Kommende aktiviteter

Det fremgår af lovbemærkningerne, at der fem år efter lovens ikrafttræden, det vil sige i 2012, skal afgives en redegørelse til Folketinget på baggrund af en evaluering af Akkrediteringsinstitutionen og dens virksomhed, herunder samspillet med andre aktører og sammenhængen i det samlede danske kvalitetssikringssystem for videregående uddannelser.

Desuden skal Videnskabsministeriet ved Universitets- og Bygningsstyrelsen senest i 2010 foretage en vurdering af Akkrediteringsinstitutionen for at sikre, at institutionen lever op til de krav, som er gældende på det tidspunkt. Denne vurdering skal blandt andet danne baggrund for Akkrediteringsinstitutionens optagelse i det europæiske register for kvalitetssikringsorganer (EQAR). Såfremt den danske model ikke kan leve op til de gældende internationale krav, er det i bemærkningerne til akkrediteringsloven angivet, at modellen skal drøftes igen for at foretage de fornødne lovændringer.

På Videnskabsministeriets område er det planen, at akkrediteringen af de 850 eksisterende uddannelser kan ske på seks år. Der er akkrediteret 100 eksisterende uddannelser i 2009 og 37 i 2008. Kapaciteten vil i 2010 være fuldt udbygget med årlig akkreditering af 150 eksisterende uddannelser. Der er endvidere planlagt en snarlig justering af bekendtgørelsen om akkreditering af universitetsuddannelser på baggrund af de indhøstede erfaringer. Der vil i den forbindelse blive sigtet mod at mindske de administrative byrder for universiteterne i forbindelse med akkrediteringen, herunder kravene til dokumentation.

På Undervisningsministeriets område har ministeriet i samarbejde med Akkrediteringsrådet udarbejdet en turnusakkrediteringsplan for eksisterende erhvervsakademiske og professionsbacheloruddannelser for årene 2009-2012.

På Kulturministeriets område er der for 2009 planlagt iværksættelse af akkreditering af cirka 12 eksisterende uddannelser, herudover forventes enkelte ansøgninger om nye uddannelser.

Aftaletekst

Boks 1. Akkrediteringsinstitutionen

Kvaliteten i de videregående uddannelser skal blandt andet sikres gennem et akkrediteringssystem af international standard.

Der afsættes i alt 20 mio. kr. i 2007, 15 mio. kr. i 2008 og 15 mio. kr. i 2009 til initiativer, der har til formål at sikre et akkrediteringssystem.

For at sikre en høj kvalitet i de danske videregående uddannelser, og at deres indhold svarer til samfundets behov, skal der ske en systematisk kvalitetssikring af uddannelserne. Aftalepartierne er enige om, at der oprettes en uafhængig akkrediteringsinstitution, der akkrediterer de videregående uddannelser. Akkrediteringsinstitutionen skal akkreditere og godkende nye heltidsuddannelser og deltidsuddannelser samt tilbagevendende foretage en akkreditering af eksisterende uddannelser. I forhold til Kulturministeriet og Undervisningsministeriets videregående uddannelser er det fortsat ressortministeren, der godkender nye uddannelser.

Aftalepartierne drøfter den endelige udformning af Forslag til Lov om Akkrediteringsinstitutionen for videregående uddannelser.

Evalueringsnotat

3. september 2009

5.2.1 Efteruddannelse af undervisere på læreruddannelsen og pædagoguddannelsen

Initiativet

Formålet med initiativet er at sikre, at underviserne ved læreruddannelsen og pædagoguddannelsen kan varetage de ændrede opgaver som følge af blandt andet nye krav til uddannelsernes organisering og tilrettelæggelse, nye fag, ændrede fagbeskrivelser og nye skærpede læringsmål i uddannelserne.

I alt er der i Aftale om udmøntning af globaliseringspuljen afsat 70 mio. kr. (2007-priser) i perioden 2007 til 2009 til finansiering af Efteruddannelse af undervisere på læreruddannelsen og pædagoguddannelsen, jf. tabel 1.

Tabel 1.						
Efteruddannelse af undervisere på læreruddannelsen og pædagoguddannelsen						
Mio. kr., PL07	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Afsatte midler i aftalen	35	20	15	-	-	-

Note: Af det aflagte regnskab for globaliseringspuljen i 2008 fremgår indbudgettering og forbruget af de afsatte midler.

Tidspunkt for igangsættelse og afslutning af initiativet

Initiativet er igangsat primo 2007 og afsluttes med udgangen af 2009.

Beskrivelse af udmøntning

Midlerne er udmeldt som trækingsret til institutionerne og fordelt efter objektive kriterier.

I 2007 og 2008 er der udmøntet i alt 55 mio. kr. (2007-priser) til de otte professionshøjskoler. Heraf er cirka 65 pct. forbrugt i 2007 og 2008, mens de resterende 35 pct. er afsat til igangværende eller planlagte projekter, der gennemføres i 2009. De forbrugte midler fordeler sig således, at 57 pct. er anvendt til medgået tid (løn-udgifter mv.) i 2008, mens 43 pct. er anvendt til øvrige udgifter (deltagerbetaling, honorarer, transport, mødeudgifter m.v.). Det bemærkes, at det alene i 2008 har været muligt at anvende midlerne til finansiering af medgået tid. Flere institutioner angiver, at de udover globaliseringsmidlerne har anvendt egne midler til efteruddannelsesaktivitet i henhold til formålet.

Beskrivelse af resultater

I alt er der i 2007 og 2008 gennemført godt 4.500 underviserforløb i henhold til formålet (en del undervisere har gennemført flere forløb), jf. tabel 2.

Tabel 2.		
Efteruddannelse for underviserne på læreruddannelsen og pædagoguddannelsen		
	Antal afholdte underviserforløb*	Andel i pct. af samlet forbrug
Eksterne kurser og uddannelser	1.030	38
Anden ekstern bistand til udvikling	652	6
Intern kompetenceudviklingsforløb	2.883	55
Øvrige aktiviteter	30	2
I alt	4.573	100

* Den enkelte underviser kan have deltaget i flere forløb.

En stor del af underviserne på læreruddannelsen og pædagoguddannelsen har deltaget i fagspecifikke kurser i relation til de enkelte fag i uddannelserne, som med reformerne er ændret i indhold og omfang. Der er endvidere afholdt en række efteruddannelsesforløb med fokus på anvendelse og formidling af metoder til at understøtte undervisernes evne til at basere undervisningen på den nyeste forskning og viden på deres felt. Derudover har en del undervisere gennemført uddannelse i integration af anvendelsen af IT i uddannelserne. Endelig er der blandt underviserne på læreruddannelsen igangsat en række masteruddannelsesforløb inden for prioriterede fagområder i ny læreruddannelse, f.eks. masteruddannelser i specialpædagogik, naturfagsdidaktik og læseindlæring.

Udover kurser, uddannelser og anden ekstern bistand til udviklingsforløb har professionshøjskolerne gennemført interne udviklingsprojekter, konferencer og pædagogiske dage for underviserne på læreruddannelsen og pædagoguddannelsen. Formålet har bl.a. været at drøfte og udarbejde nye fagbeskrivelser for de enkelte fag samt implementering af nye fagområder i uddannelserne, herunder f.eks. det tværprofessionelle element i uddannelserne samt særligt for læreruddannelsen den styrkede kobling mellem praktik, linjefag og de pædagogiske fag.

Beskrivelse af effekt

Det er for tidligt at vurdere den langsigtede effekt af indsatsen for efteruddannelse af undervisere på læreruddannelsen og pædagoguddannelsen.

Den umiddelbare effekt af initiativet er imidlertid, at der i 2007 og 2008 er gennemført godt 4.500 underviserforløb. Professionshøjskolernes ledelser vurderer generelt, at efteruddannelsesaktiviteten har bidraget væsentligt til at kvalificere underviserne til at levere god undervisning, som lever op til de målsatte krav i de reformerede uddannelser.

Kommende aktiviteter

Ultimo august/primio september 2009 drøftes udmøntning af midlerne for 2009 med forligskredsen. Herunder drøftes problemstillinger vedrørende udnyttelsen af de overenskomstmæssige rammer for tilrettelæggelse af efteruddannelsesaktiviteter i arbejdstiden.

Aftaletekst**Boks 1. Efteruddannelse af undervisere på læreruddannelsen og pædagoguddannelsen**

Med henblik på at understøtte de vedtagne reformer af læreruddannelsen og pædagoguddannelsen afsættes midler til efteruddannelse af undervisere på de to uddannelser med særlig vægt på læreruddannelsen.

Evalueringsnotat

3. september 2009

5.2.2 Efteruddannelse af praktikvejledere

Initiativet

Formålet med initiativet er at styrke kvaliteten af praktikken på pædagoguddannelsen gennem uddannelse af flere praktikvejledere. Efteruddannelsen til praktikvejerleder giver således vejlederen en bedre baggrund for at vejlede de pædagogstuderende i praktikforløbet. Med de afsatte midler kan der uddannes ca. 400 ekstra praktikvejledere i perioden 2007 til 2009. Da midlerne alene udbetales for hver tredje uddannede praktikvejerleder forventes det således, at der i alt vil blive uddannet ca. 1.200 praktikvejledere i perioden 2007 til 2009.

I alt er der i Aftale om udmøntning af globaliseringspuljen afsat 25 mio. kr. (2007-priser) i perioden 2007 til 2009 til finansiering af Efteruddannelse af praktikvejerledere, jf. tabel 1.

Tabel 1.						
Efteruddannelse af praktikvejerledere						
Mio. kr., PL07	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Afsatte midler i aftalen	5	10	10	-	-	-
Note: Af det aflagte regnskab for globaliseringspuljen i 2008 fremgår indbudgetteringen og forbruget af de afsatte midler.						

Tidspunkt for igangsættelse og afslutning af initiativet

Initiativet er igangsat medio 2008, og midlerne udløber med udgangen af 2009.

Beskrivelse af udmøntning

Midlerne er udmøntet gennem en pulje, hvor hver kommune eller region pr. 3. juli 2008 har fået tildelt en trækningsret baseret på antallet af praktikpladser i de enkelte kommuner og regioner. Trækningsretten akkumuleres over årene i takt med, at der afsættes flere midler til initiativet, således at hver kommune eller region gradvist i perioden kan disponere over deres samlede trækningsret.

For hver tredje uddannede praktikvejerleder udbetales et beløb på 35.895 kr. (2009-priser), som skal dække deltagerbetaling på praktikvejerlederuddannelsen samt institutionens udgifter til vikarlønninger (medgået tid). Midler udbetales til kommunerne, som herefter fordeler midlerne til de relevante institutioner. Kommunerne og regionerne kan søge om tilskud til uddannelse af praktikvejerledere for forløb påbegyndt mellem 1. juli 2007 og 31. december 2009.

Beskrivelse af resultater

Gennem initiativet er der i alt blevet uddannet 84 praktikvejledere i 2007 og 2008, hvoraf ca. halvdelen har udløst tilskud på nuværende tidspunkt. Den anden halvdel vil være tilskudsudløsende i løbet af 2009.

Initiativet har indtil 2009 haft en lavere aktivitet end forventet. Det formodes, at flere af kommunerne venter til 2009 med at ansøge om midler, da de først i dette år har akkumuleret deres fulde trækningsret, og derfor vil kunne få udbetalt alle midler på én gang. Formodningen baseres på, at der har været kontakt med flere kommuner, som både har udvist interesse for initiativet og igangsat aktivitet, men som endnu ikke har ansøgt om midler.

Beskrivelse af effekt

Den umiddelbare effekt af initiativet er, at der i 2007 og 2008 er uddannet 84 ekstra praktikvejledere, der enten har udløst tilskud, eller gør det i 2009. Det er for tidligt at vurdere effekten af initiativet på mellemlangt og langt sigt, og der er således ikke foretaget en kvalitativ evaluering af initiativets effekt på kvaliteten af praktikvejledningen.

Aftaletekst

Boks 1. Efteruddannelse af praktikvejledere

Et væsentligt formål med reformen af pædagoguddannelsen er, at den studerendes udbytte af praktikuddannelsen skal styrkes. Der er derfor behov for at styrke praktikkens kvalitet gennem uddannelse af flere praktikvejledere, således at de gives en bedre baggrund for at vejlede de pædagogstuderende i praktikforløbet.

Evalueringsnotat

3. september 2009

5.2.3 Efteruddannelse af lærere på øvrige mellemlange videregående uddannelser

Initiativet

Formålet med initiativet er at forbedre praktikforløbenes sammenhæng med uddannelsernes teoretiske undervisning. En sådan forbedring forudsætter blandt andet, at undervisernes viden om praksis styrkes. Derudover skal der foretages en vurdering af praktikvejledningen på de øvrige mellemlange videregående uddannelser.

I alt er der i Aftale om udmøntning af globaliseringspuljen afsat 35 mio. kr. (2007-priser) i perioden 2007 til 2009 til finansiering af Efteruddannelse af lærere på øvrige mellemlange videregående uddannelser, jf. tabel 1.

Tabel 1.						
Efteruddannelse af lærer på øvrige mellemlange videregående uddannelser						
Mio. kr., PL07	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Afsatte midler i aftalen	5	10	20	-	-	-

Note: Af det aflagte regnskab for globaliseringspuljen i 2008 fremgår indbudgetteringen og forbruget af de afsatte midler.

Tidspunkt for igangsættelse og afslutning af initiativet

Initiativet er igangsat i august 2008, og midlerne udløber med udgangen af 2009.

Beskrivelse af udmøntning

Midlerne er udmeldt som trækingsret til institutionerne og fordelt efter objektive kriterier. Hver institution er tildelt et grundtilskud på 100.000 kr., mens de resterende midler fordeles efter antal studenterårsværk i 2007.

Midlerne kan anvendes til dels at styrke undervisernes viden om praksis, dels til at kvalificere undervisernes inddragelse af praksis i undervisningen, dels til at styrke undervisernes kontakt til praktikstederne, herunder anvendelse af it som redskab til at skabe sammenhæng mellem de teoretiske og de praktiske uddannelsesforløb (ikke it-hardware). Aktiviteterne og projekterne skal omfatte en bred vifte af institutionens uddannelser, og studerende og aftagere skal indgå i hovedparten af aktiviteterne og projekterne.

I 2008 er der udmøntet 14,7 mio. kr. til i alt 23 institutioner. Heraf er cirka 70 pct. forbrugt i 2008, mens de resterende ca. 30 pct. er afsat til igangværende eller planlagte projekter, der gennemføres i 2009. De forbrugte midler fordeles således,

at cirka 83 pct. er brugt til medgået tid (lønudgifter mv.) i 2008, mens 17 pct. er anvendt til øvrige udgifter (deltagerbetaling, honorarer, transport, mødeudgifter m.v.). Det har alene i 2008 været muligt at anvende midlerne til finansiering af medgået tid. En række institutioner angiver, at de udover globaliseringsmidlerne også har brugt egne midler til aktiviteter/projekter i henhold til formålet.

Der er udmøntet 0,5 mio. kr. til at foretage en vurdering af praktikvejledningen på de øvrige mellemlange videregående uddannelser. Vurderingen foretages af AKF – Anvendt Kommunal Forskning.

Beskrivelse af resultater

De institutioner, der har modtaget midler til efteruddannelse, har afrapporteret på midlernes anvendelse i henhold til formålet. Herunder har institutionerne indsendt regnskab, beskrivelse af gennemførte efteruddannelsesaktiviteter og givet en vurdering af den foreløbige effekt af de gennemførte aktiviteter.

Der har været gennemført 150 underviserforløb, som har været bredt fordelt i forhold til midlernes formål. Initiativet er bl.a. benyttet af en biologiuddannet underviser på sygeplejerskeuddannelsen, idet underviseren har gennemført en række længerevarende studiebesøg på et lokalt sygehus for at få større indblik i en sygeplejerskes hverdag, herunder vilkårene for de studerendes kliniske undervisning. jf. boks 1 for flere eksempler.

Boks 1.
Eksempler på undervisningsforløb
Rotationsordninger med aftagere
Studiebesøg
Dannelse af netværk
Møder og seminarer for undervisere, aftagere og praktiksteder med henblik på videndeling og erfaringsudveksling
Fokus på nationale og internationale aftageres krav til færdiguddannede
Længerevarende kursus- og uddannelsesforløb
Udvikling af undervisningsmateriale
Undervisningsforløb mv. i samarbejde med aftagere og praktiksteder
Øget brug af IT i samarbejdet med praktiksteder mv.
Opkvalificering af viden om praksis gennem forskningsresultater og konferencedeltagelse

I alt har cirka 1.400 undervisere deltaget i forskellige projekter (undervisere kan have gennemført flere forløb). Hertil kommer studerende, aftagere og repræsentanter fra praktikstederne, der har været inddraget i stort omfang i størstedelen af projekterne.

Tabel 2.			
Efteruddannelsesaktiviteter for undervisere på øvrige mellemlange videregående uddannelser*			
	Antal underviserforløb	Antal undervisere**	Del (pct.) af samlet forbrug
Samarbejde med praktiksteder	72	843	50
Samarbejde med aftagere	41	272	27
Anvendelse af it	26	297	19
Øvrige aktiviteter	11	30	4
I alt	150	1.442	100
*Der kan være variation i definitionen af en aktivitet fra institution til institution, hvorfor tallene kun er retningsvisende.			
**Der kan være gengangere, idet en underviser kan have deltaget i flere aktiviteter.			

Undersøgelse af praktikvejledning

Undersøgelsen har til formål at pege på tiltag, der kan forøge kvaliteten af praktikvejledning. Undersøgelsen fokuserer bl.a. på sammenhæng mellem teori og praksis i undervisningen, et passende praktiksted og praktikvejledernes rolle. Undersøgelsen forventes offentliggjort ultimo september 2009.

Beskrivelse af effekt

Det er for tidligt at vurdere effekten af initiativet på mellemlangt sigt og langt sigt. De foreløbige tilbagemeldinger fra institutionerne indikerer, at efteruddannelsesmidlerne har medført fremskridt for koblingen mellem teori og praksis. Det gælder både i forbindelse med praktikforløb, inddragelse af viden og erfaringer fra praksis i undervisningen samt aftagerne og praktikstedernes forståelse for uddannelsesinstitutionernes opgaver.

Således oplever institutionerne generelt, at undervisernes faglige profil i forhold til såvel viden om praksis som kompetence i forhold til samarbejde med praksisfelterne er styrket. For de studerende indikerer de foreløbige tilbagemeldinger, at initiativet allerede nu opleves bidragende til et mere kvalificeret tilbud, idet undervisning og praktik i højere grad er udviklet, aftalt og samstemt begge steder. Det opleves endvidere, at vejen mellem de studerende, underviserne, praktikstederne og aftagerne er blevet kortere.

Kommende aktiviteter

I september 2009 drøftes udmøntning af midlerne for 2009 med forligskredsen. Herunder drøftes problemstillinger vedrørende udnyttelsen af de overenskomstmæssige rammer for tilrettelæggelse af efteruddannelsesaktiviteter i arbejdstiden.

Rapport fra AKF om vurdering af praktikvejledningen på de øvrige mellemlange videregående uddannelser offentliggøres ultimo september 2009.

Aftaletekst**Boks 2. Efteruddannelse af lærere på øvrige mellemlange videregående uddannelser**

På de mellemlange videregående uddannelser er der generelt behov for at forbedre praktikforløbenes sammenhæng med uddannelsernes teoretiske undervisning. Det forudsætter bl.a., at lærernes viden om praksis styrkes.

Der igangsættes derfor et efteruddannelsesinitiativ forankret på institutionerne med henblik på at styrke og kvalificere lærernes undervisning, så den på relevant og sammenhængende måde inddrager praksis. Der foretages en vurdering af praktikvejledningen på de øvrige mellemlange videregående uddannelser.

Evalueringsnotat

3. september 2009

5.3.1. Ændring af undervisningsformer, styrket studievejledning og efteruddannelse

Initiativet

Med henblik på at sænke alderen på de færdiguddannede kandidater og sikre, at flere studerende gennemfører en universitetsuddannelse blev det i Aftale om udmøntning af globaliseringspuljen aftalt, at kvaliteten på de lange videregående uddannelser skal styrkes. Kvaliteten skal blandt andet forbedres gennem en styrket pædagogisk indsats, bedre vejledning samt undervisningsformer tilpasset de studerendes behov. Derudover skal universiteterne forpligtes til at følge op på frafalds- truede studerende, der er forsinket i forhold til den normerede studietid.

Ifølge aftalen skal universitetsuddannelserne tilrettelægges således, at det er muligt for de studerende at gennemføre på normeret tid. Det skal ske gennem indførelse af gennemskuelig semesterstruktur, tættere kobling mellem undervisning og eksamen samt mulighed for hurtigere reeksamination.

I alt er der i Aftale om udmøntning af globaliseringspuljen afsat 205 mio. kr. (2007-priser) i perioden 2007 til 2009 til finansiering af Ændring af undervisningsformer, styrket studievejledning og efteruddannelse, jf. tabel 1.

Tabel 1						
Ændring af undervisningsformer, styrket studievejledning og efteruddannelse						
Mio. kr., PL07	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Afsatte midler i aftalen	69	61	75	-	-	-
Note: Af det affagte regnskab for globaliseringspuljen i 2008 fremgår indbudgetteringen og forbruget af de afsatte midler.						

Tidspunkt for igangsættelse og afslutning af initiativet

Initiativet er igangsat med virkning fra 2007 og afsluttes 2009.

Beskrivelse af udmøntning

Initiativet er iværksat dels ved at universiteterne i kraft af de udmøntede midler har kunnet igangsætte en række aktiviteter inden for initiativets ramme, dels ved at der gennem ændringer af lovgivning og regler er blevet støttet op om initiativets indhold.

Midlerne er fordelt proportionalt mellem universiteterne på baggrund af et treårigt gennemsnit af institutionernes uddannelsesbevillinger i perioden 2004 til 2006, jf. tabel 2. Midlerne er optaget på tillægsbevilling for finansåret 2007 og indarbejdet på finanslovene for 2008 og 2009.

Tabel 2			
Fordeling af midler til universiteterne			
Mio. Kr.	2007 PL07	2008 PL08	2009 PL09
Regnskab	69	62,5	80,1
Københavns Universitet	20,6	18,7	24,0
Aarhus Universitet	14,6	13,3	17,0
Syddansk Universitet	8,5	7,7	9,9
Roskilde Universitet	3,6	3,2	4,2
Aalborg Universitet	8,3	7,5	9,6
Handelshøjskolen i København	5,8	5,2	6,7
Danmarks Tekniske Universitet	6,9	6,2	7,9
IT-Universitetet	0,7	0,7	0,8

Den juridiske implementering af initiativet, for så vidt angår tidsbegrænsning af de studerendes specialeskrivning og særlig vejledning til frafaldstruede studerende, har forudsat en ændring af universitetsloven (Lov nr. 570 af 06/06/2007). Lov om ændring af universitetsloven præciserer desuden, at universiteterne skal styrke studievejledningen generelt.

Følgende delelementer af initiativet er udmøntet i bekendtgørelser:

Særlig vejledningspligt for frafaldstruede studerende

Bekendtgørelse om adgang mv. ved bachelor- og kandidatuddannelser ved universiteterne, bekendtgørelse nr. 32 af 29. januar 2008. Fra 1. februar 2008 har studerende, der er forsinket mere end 12 måneder på uddannelsen, ret til en personlig samtale, hvis den studerende selv har rettet henvendelse til universitetet. Universiteternes særlige vejledningspligt til forsinkede studerende har fuld virkning fra 1. september 2008.

Bindende tidsbegrænsning for kandidatspecialer

Med ændring af bekendtgørelse om bachelor- og kandidatuddannelser ved universiteterne, bekendtgørelse nr. 864 af 5. juli 2007, er der indført bindende tidsbegrænsninger for kandidatspecialer. Reglerne trådte i kraft 1. september 2007.

Hurtigere omprøve og automatisk tilmelding til eksamen

Hurtigere omprøve og automatisk tilmelding til eksamen er implementeret gennem en ændring af eksamensbekendtgørelsen, bekendtgørelse nr. 865 af 5. juli 2007, med virkning fra den 1. februar 2008.

For så vidt angår de elementer, der vedrører tilrettelæggelse af undervisningen mv. var aftaleparterne bag ændringerne i universitetsloven enige med universiteterne i, at der ikke var behov for at fastsætte centrale regler om mere overskuelig semesterstruktur og en tættere kobling af undervisning og eksamen.

Mål for initiativerne er indarbejdet i universiteternes udviklingskontrakter for 2008-2010. Universiteterne skal afrapportere målene i udviklingskontrakterne i årsrapporterne.

Beskrivelse af resultater

Videnskabsministeriet har bedt universiteterne redegøre for, på hvilken måde initiativet er gennemført lokalt på den enkelte institution. På de enkelte universiteter er der igangsat en række initiativer både på fagniveau og institut- fakultets- og institutionsniveau. Det har derfor ikke i alle tilfælde været muligt at foretage en kvantificering af indsatsen på det enkelte universitet og universiteterne imellem.

Tilbagemeldingerne afspejler, at universiteterne siden 2006 generelt har styrket arbejdet for at højne kvalitetsudviklingen og -sikring af de forskningsbaserede uddannelser med henblik på at fastholde og udvikle det højre faglige niveau. Af tilbagemeldingerne fra universiteterne fremgår blandt andet følgende:

Styrkelse af studievejledningen

Universiteterne har i de forløbne år øget deres fokus på implementeringen af strategier for uddannelses- og erhvervsvejledning, herunder har der fundet en udvikling sted i de tilbud der gives til de studerende. For at reducere studietiden og mindske frafaldet er indsatsen for eksempel lagt på bacheloruddannelsens første år og på kandidatuddannelsen i form af særlige introforløb, mentorordninger, specialecoaching med videre.

Der er sket en væsentlig styrkelse af ressourcerne til studievejledning. Det ses alene på antallet vejlederårsværk, såvel AC'ere, studentervejledere og HK'ere, er antallet af årsværk steget med 35 pct. fra 2007 til 2008 på Roskilde Universitet, Danmarks Tekniske Universitet, Handelshøjskolen i København, IT-Universitetet, Syddansk Universitet og Københavns Universitet til sammen. Samtidig er der sket en væsentlig styrkelse af vejledernes kompetenceniveau.

Flere universiteter har desuden afsat ressourcer til at øge viden om studerendes uddannelsesforløb med henblik på at kunne igangsætte yderligere fokuserede tiltag for at fremme gennemførelsen og mindske frafaldet.

Som supplement til den personlige vejledning eller i kombination hermed har flere universiteter arbejdet med at udvikle og styrke den webbaserede information om uddannelse, valgmuligheder med videre, med henblik på at gøre uddannelserne mere overskuelige for de studerende.

Med indførelsen af pligten til at vejlede frafaldstruede studerende har universiteterne fået pålagt en opgave, som indebærer en fortløbende indsats udover initiativets løbetid.

Ændring af undervisningsformer

Tilrettelæggelsen af undervisningen ligger traditionelt inden for universiteternes faglige selvstyre. I forbindelse med universitetslovsændringen fandt forligskredsen bag universitetsloven, at der ikke skulle fastsættes centrale regler herfor. Universiteterne har derfor anvendt midlerne til ændring af undervisningsformerne, således at de er i tråd med det enkelte universitets faglige og pædagogiske profil.

Der er sket en væsentlig opbygning af universiteternes ressourcer og kapacitet til udviklingen af den fagdidaktiske og pædagogisk indsats. Alene målt på antallet af årsværk, der er afsat til styrkelse af pædagogik og fagdidaktik er der sket en vækst på universiteterne fra 66 årsværk i 2006 til 106 årsværk i 2009 (eksklusiv Aarhus Universitet).

For eksempel kan nævnes, at Handelshøjskolen i København med henblik på at skabe større transparens og fleksibilitet for de studerende har arbejdet for sikre en mere gennemskuelig semesterstruktur bl.a. ved at ensarte kursusstørrelser til et omfang på 7,5, 15 og 22,5 ECTS.

Som et andet eksempel har Danmarks Tekniske Universitet pr. 1. september 2008 indført et nyt uddannelseskoncept med nye metoder i undervisning og læring på en række uddannelsesretninger. Konceptet sammenkæder indlæring af faglige og personlige kompetencer i en helhed, realiseret i sammenhængende semestre med tværgående projekter.

Efteruddannelse af undervisere

Med henblik på at sikre en løbende pædagogisk udvikling hos underviserne på universiteterne er iværksat en række initiativer. Blandt andet er der på flere universiteter sket en styrkelse af adjunktpædagogikumet og formidlingsdelen af ph.d.-uddannelsen med henblik på at styrke adjunkternes og ph.d.'ernes pædagogiske niveau.

Som illustration af indsatsen er der i 2008 inden for pædagogisk efteruddannelse blevet afholdt 30.584 kursustimer for undervisere på Roskilde Universitet, Danmarks Tekniske Universitet, Aalborg Universitet, Handelshøjskolen i København, Syddansk Universitet og ved tre fakulteter ved Københavns Universitet. Det har ikke har været muligt for Københavns Universitet at udspecificere den indsats, der har været på de øvrige fakulteter. Det er en vækst på 20 pct. set i forhold til antallet af kursustimer på de samme universiteter i 2006. Antallet af undervisere, der har modtaget pædagogisk efteruddannelse på samme universiteter, er steget med 35 pct. fra 2006 til 2008.

Beskrivelse af effekt

Den umiddelbare effekt af initiativet er, at universiteterne generelt har styrket arbejdet for at højne kvalitetsudviklingen og -sikring af de forskningsbaserede uddannelser med henblik på at fastholde og udvikle det højre faglige niveau.

Det er for tidligt at vurdere effekten af initiativet på frafald, gennemførelstid og alder på de færdiguddannede kandidater, idet initiativets elementer kræver opbygning af kapacitet inden for eksempelvis vejledning og pædagogik. Det er dog vurderingen, at der indledningsvist er tale om gode erfaringer med initiativet på universiteterne, og at midlerne har gjort det muligt at fokusere på og løfte vejledning samt ændre undervisningsformer og øge undervisernes pædagogiske niveau.

Tilbagemeldingerne fra universiteterne viser, at de udmøntede midler er blevet anvendt til at igangsætte en række tiltag lokalt med henblik på at styrke vejledningen, undervisningsformerne og den pædagogiske indsats.

Effekterne af initiativet bør ses i sammenhæng med 50 pct. målsætningen og lavere færdiggørelsesalder, som er beskrevet i Aftale om udmøntning af globaliseringspuljen og i Aftale om fremtidens velstand og velfærd og investeringer i fremtiden. En fortsættelse af initiativet bør ske under hensyn til øvrige politiske målsætninger herunder mindskelse af frafald og social arv.

Kommende aktiviteter

Der er gennemført en række ændringer af lovgivningsmæssig karakter med henblik på at understøtte initiativets indhold. Disse ændringer, for eksempel særlig vejledningspligt for frafaldstruede studerende, vil fortsat udgøre en betydelig omkostning for universiteterne.

Aftaletekst

Boks 1. Ændring af undervisningsformer, styrket studievejledning og efteruddannelse

Mange studerende oplever overgangen mellem de gymnasiale uddannelser og universitetsuddannelserne som markant.

Universitetsuddannelserne skal i højere grad indrettes, så de understøtter de studerendes muligheder for at gennemføre på normeret tid.

Det er vurderingen, at en mere overskuelig semesterstruktur og en tættere kobling af undervisning og eksamen kan mindske forsinkelser under studiet. Uddannelserne skal derfor tilrettelægges, så hvert semester er mere overskueligt for den studerende, og der skal være en tættere sammenhæng mellem undervisning og eksamen.

Der er behov for, at den studerende oplever en inspirerende og engageret introduktion til fagområdet samtidig med, at fagelementer og kursusforløb kan overskues.

Der skal endvidere være mulighed for hurtigt at gå til reeksamination, hvis de studerende ikke består eksamen umiddelbart efter afslutningen af et undervisningsforløb.

Omfanget af studievejledningen skal fremgå af universiteternes strategi for, hvordan de vil nedbringe frafald og forsinkelser på studierne.

Herunder forpligtes universiteterne til at følge op i forhold til frafaldstruede studerende, der er mere end ½ år bagud på deres studium, fx ved et tilbud om en samtale. Samtalen gøres obligatorisk, hvis forsinkelsen forøges

yderligere i løbet af de næste seks måneder.

Endvidere skal studievejledningen på universiteterne styrkes generelt. Der skal gives en bedre studievejledning, der tager sigte på at afhjælpe og finde løsninger på de studerendes studiemæssige, faglige og økonomiske problemer.

Indholdet i studievejledningen skal fx omhandle effektiv studietilrettelæggelse, studerendes økonomi, job- og beskæftigelsesmuligheder og generelt styrke karrierevejledningen.

Kvaliteten af undervisningen på universiteterne skal styrkes. Det skal sikre et højt fagligt niveau, motivation og fastholdelse af de studerende samt bidrage til, at de studerende kommer hurtigere igennem studierne.

Pædagogikken og undervisningsformerne på universiteterne skal gøres endnu bedre. Det er derfor vigtigt, at det pædagogiske niveau hos universitetslærerne sikres gennem løbende pædagogisk udvikling. Derfor skal der sættes fokus på god undervisning og igangsættes en indsats for styrket pædagogisk efteruddannelse af universitetslærere. Universiteterne fastlægger og gennemfører selv den pædagogiske efteruddannelsesindsats.

Evalueringsnotat

3. september 2009

5.3.2 Eliteuddannelser

Initiativet

Danmark skal være et af de førende højteknologiske og konkurrencedygtige lande i verden. En øget satsning på eliten og udvikling af talenter er et væsentligt bidrag til, at denne målsætning kan opnås. Danske universiteter skal udbyde uddannelser, som er på niveau med de bedste i verden, og som kan tiltrække dygtige og motive-rede studerende fra ind- og udland.

På den baggrund skal de danske universiteter udvikle nye internationale 2-årige elitekandidatuddannelser, etablere erhvervsorienterede eliteforløb i samarbejde med private virksomheder samt elitemoduler, der indgår i den ordinære kandidatuddannelse.

I alt er der i Aftale om udmøntning af globaliseringspuljen afsat 25 mio. kr. (2007-priser) i perioden 2007 til 2009 til finansiering af Eliteuddannelser, jf. tabel 1.

Tabel 1.						
Eliteuddannelser						
Mio. kr., PL07	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Afsatte midler i aftalen	1	9	15	-	-	-

Note: Af det aflagte regnskab for globaliseringspuljen i 2008 fremgår indbudgetteringen og forbruget af de afsatte midler.

Tidspunkt for igangsættelse og afslutning af initiativet

Midlerne til eliteuddannelsesinitiativet er udmøntet i to udbudsrunder i perioden 2007 til 2009. Fire af de 2-årige elitekandidatuddannelser er godkendt med studie-start i september 2008. De resterende eliteuddannelser er godkendt med studie-start i september 2009.

Beskrivelse af udmøntning

I marts 2007 nedsatte Videnskabsministeriet ved Universitets- og Bygningsstyrelsen en arbejdsgruppe med Rektorkollegiet og Danske Studerendes Fællesråd. Formålet var at udforske eliteuddannelsesbegrebet og udvikle modeller for eliteuddannelser, herunder inddrage udenlandske erfaringer.

Universiteterne havde i første udbudsrunde mulighed for at søge om 250.000 kr. til udvikling af en eliteuddannelse. Elitetaxameteret er fastsat til 30.000 kr. i tillæg til den ordinære takst til heltidsuddannelse. Universiteterne har i anden udbuds-runde haft mulighed for at søge om 50.000 kr. til udvikling af et elitemodul. Inden for de nuværende rammer er der afsat midler til taxameterudløsende aktiviteter, der finder sted i studieårene 2008/09 og 2009/10.

Beskrivelse af resultater

I første udbudsrunde havde universiteterne mulighed for at søge om midler til to forskellige typer af eliteuddannelser på kandidatniveau; 2-årige elitekandidatuddannelser og erhvervsorienterede eliteforløb:

- *Elitekandidatuddannelser* er 2-årige kandidatuddannelser på 120 ECTS. Elitekandidatuddannelserne kan være enkeltfaglige eller tværfaglige og skal være funderet i et stærkt forskningsmiljø af høj international standard.
- *Erhvervsorienterede eliteforløb* tilbydes som valgfri moduler og udgør en del af en ordinær kandidatuddannelse. De erhvervsorienterede eliteforløb erstatter således kurser og moduler på den ordinære kandidatuddannelse svarende til 45-75 ECTS. De erhvervsorienterede eliteforløb skal være integreret i et professionelt miljø, der kombinerer erhvervsorientering og forskning af høj international standard og kvalitet, ligesom forløbene kan være såvel enkeltfaglige som tværfaglige.

Inspireret af rapporten fra arbejdsgruppen for eliteuddannelser og tilbagemeldingerne fra universiteterne blev det i forbindelse med den anden udbudsrunde besluttet at prøve en tredje type eliteuddannelse; elitemoduler.

- *Elitemoduler* er særligt krævende og udfordrende moduler, som udgør en del af en ordinær kandidatuddannelse. Elitemoduler erstatter moduler på den ordinære kandidatuddannelse svarende til 20-30 ECTS. Elitemoduler giver universiteterne og de studerende en højere grad af fleksibilitet i tilrettelæggelsen af studierne.

Der har fra universiteternes side været udvist stor interesse for eliteuddannelsesinitiativet, jf. tabel 2

Tabel 2.					
Ansøgninger fra universiteterne om midler til oprettelse af eliteuddannelser					
Første udbudsrunde				Anden udbudsrunde	
Elitekandidatuddannelser		Erhvervsorienterede eliteforløb		Elitemoduler	
Ansøgninger	Imødekommet	Ansøgninger	Imødekommet	Ansøgninger	Imødekommet
42	8	15	4	34	20

Som det fremgår af tabel 2, modtog Videnskabsministeriet i første udbudsrunde 57 ansøgninger om midler til oprettelse af eliteuddannelser. Ud af disse 57 ansøgninger har Videnskabsministeriet imødekommet 12 ansøgninger, heraf otte 2-årige kandidatuddannelser og fire erhvervsorienterede eliteforløb. I alt blev der i første udbudsrunde tildelt midler til eliteuddannelser med et samlet årligt optag på 290 studerende.

I anden udbudsrunde, der alene gav mulighed for at søge om elitemoduler, modtog Videnskabsministeriet 34 ansøgninger om elitemidler til elitemoduler. Ud af disse 34 ansøgninger har ministeriet imødekommet 20 ansøgninger, svarende til et samlet årligt optag på 341 studerende.

Med afslutningen af anden udbudsrunde er alle midlerne til initiativet disponeret. Ansøgningerne har i begge udbudsrunder været bredt fordelt mellem universiteterne og mellem hovedområderne humaniora, samfundsvidenskab, sundhedsvidenskab, teknisk videnskab og naturvidenskab.

Eliteelementet kommer i de godkendte eliteuddannelser blandt andet til udtryk ved særligt ambitiøse mål for læringsudbyttet, en høj undervisnings- og vejledningsintensitet og særligt høje pensum- og eksamenskrav. Midlerne til eliteuddannelsesinitiativet bliver således anvendt til blandt andet flere undervisnings- og vejledningstimer og mere omkostningskrævende undervisningsformer med for eksempel mindre holdstørrelser.

Fire af de 2-årige elitekandidatuddannelser er godkendt med studiestart i september 2008. Universitets- og Bygningsstyrelsen har indhentet bidrag fra de fire uddannelser.

Ifølge tilbagemeldingerne fra disse uddannelser er de foreløbige erfaringer positive. Interessen blandt de studerende for at følge eliteuddannelserne er stor, jf. tabel 3, og de studerendes faglige niveau er højere på eliteuddannelserne end på de ordinære uddannelser.

Tabel 3.		
Eliteuddannelser med studiestart september 2008		
Eliteuddannelse	Antal ansøgere 2008	Antal optagne 2008
Human Biologi, Københavns Universitet	66	36
Molekylær Biomedicin, Københavns Universitet	55	36
Cognitive Semiotics, Aarhus Universitet	24	17
International Master of Science in Quantitative Economics, Aarhus Universitet	9*	7

* Det lave ansøgerantal på International Master of Science in Quantitative Economics skyldes, at der var meget kort tid til at markedsføre uddannelsen. I forbindelse med optaget i 2009 har uddannelsen modtaget 24 ansøgninger.

Af tilbagemeldingerne fra uddannelserne fremgår det endvidere, at de studerende, der følger eliteuddannelserne, generelt er meget målrettede. Flere giver blandt andet udtryk for ambitioner om efterfølgende at gennemføre en forskeruddannelse, hvilket harmonerer godt med aftaletekstens målsætning om en høj overgangsfrekvens mellem eliteuddannelser og ph.d.-forløb.

De foreløbige erfaringer viser endvidere, at der optages både danske og udenlandske studerende på eliteuddannelserne, herunder studerende fra EU/EØS-lande og fra tredjelande.

Beskrivelse af effekt

Alle midlerne til eliteuddannelser er bevilget til elitekandidatuddannelser og erhvervsorienterede eliteforløb i første udbudsrunde og til elitemoduler i anden udbudsrunde.

De fleste eliteuddannelser er godkendt med studiestart i september 2009, og det er derfor vanskeligt at vurdere den langsigtede effekt af eliteuddannelserne. Den umiddelbare effekt er, at satsningen på eliteuddannelser har medført et markant fokus på eliten på tværs af universiteter og hovedområder. Universiteterne har udvist stor interesse for initiativet, hvilket blandt andet kommer til udtryk i det omfattende udviklingsarbejde, universiteterne har igangsat på området. Effekten af initiativet bør endvidere ses i sammenhæng med en række andre initiativer og tiltag, der ligeledes sætter fokus på at styrke kvaliteten på de videregående uddannelser og på at fremme kapacitetsopbygningen jf. initiativ 5.3.1 Ændring af undervisningsformer, styrket studievejledning og efteruddannelse og 2.1.1. Flere ph.d.-stipendier.

Kommende aktiviteter

De foreløbige erfaringer med initiativet har vist, at der med henblik på at optimere implementeringen af initiativet fremadrettet er behov for at afklare den fremtidige organisering, herunder hvor den faglige vurdering af ansøgningerne fremover skal foregå, hvilke typer eliteuddannelser der fremover skal udbydes, og hvordan effekterne af eliteuddannelsesinitiativet kan dokumenteres.

Aftaletekst

Boks 1. Eliteuddannelser

De dygtigste studerende tilbydes ikke i dag en systematisk mulighed for på universiteterne at udvikle sig til det højeste internationale niveau. Der er kun få tilbud til de alledygtigste studerende, medmindre de vælger en forskeruddannelse. Særligt udvalgte uddannelsesmiljøer skal derfor gives mulighed for at udvikle nye internationale 2-årige eliteuddannelser. Eliteuddannelserne skal indeholde mere komplicerede og omfattende problemstillinger, end der normalt arbejdes med, og være karakteriseret ved forskning på eliteniveau og med høj overgangsfrekvens til ph.d.-forløb.

Udvalgte universiteter skal endvidere i samarbejde med private virksomheder etablere erhvervsorienterede eliteforløb for mindre grupper af særligt kvalificerede studerende. Forløbene skal medvirke til, at de studerende får indsigt og faglig viden om virksomhedernes behov og herigennem tilegner sig kompetencer, der efterspørges på arbejdsmarkedet.

Evalueringsnotat

3. september 2009

5.4.1 Kvalitetsløft i de mellemlange videregående uddannelser

Initiativet

Formålet med initiativet er at understøtte et målrettet fokus på at sikre attraktive faglige studiemiljøer, et klart udbytte for de studerende i deres praktikforløb og en målrettet indsats for at øge gennemførelsen og reducere frafaldet blandt de studerende på de mellemlange videregående uddannelser.

Frafald skal bl.a. bekæmpes ved, at uddannelsesinstitutionerne opstiller klare mål for involvering af undervisere og studerende i udviklingsaktiviteter med bl.a. aftagene om praksisnære problemstillinger. Erfaringer og resultater fra udviklingsaktiviteterne skal inddrages systematisk i uddannelserne, således at de studerende gennem uddannelsen tilegner sig solide faglige kompetencer.

Institutionerne skal udvikle nye attraktive uddannelser, og erhvervsakademierne skal i samarbejde med professionshøjskolerne særligt fokusere på at udvikle og udbyde nye professionsbacheloruddannelser, som skal bidrage til at sikre udviklingen på det tekniske og merkantile område.

I alt er der i Aftale om udmøntning af globaliseringspuljen afsat 200 mio. kr. (2007-priser) i perioden 2007 til 2009 til finansiering af Kvalitetsløft i de mellemlange videregående uddannelser, jf. tabel 1.

Tabel 1.						
Kvalitetsløft i de mellemlange videregående uddannelser						
Mio. kr., PL07	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Afsatte midler i aftalen	60	60	80	-	-	-

Note: Af det aflagte regnskab for globaliseringspuljen i 2008 fremgår indbudgetteringen og forbruget af de afsatte midler.
Der er i 2008 og 2009 afsat 7,5 mio. kr. til erhvervsakademierne til udviklingen af det teknisk-merkantile vækstlag.

Tidspunkt for igangsættelse og afslutning af initiativet

Initiativet er igangsat i december 2007, og midlerne udløber med udgangen af 2009.

Beskrivelse af udmøntning

Midlerne til professionshøjskolerne og ingeniørhøjskolerne er udmøntet efter objektive kriterier gennem institutionernes udviklingsplaner for 2007/2008, og udviklingskontrakter for 2008/09 indgået mellem institutionens bestyrelse og undervisningsministeren.

Midlerne til Kvalitetsløft i de mellemlange videregående uddannelser (5.4.1), der er tildelt via forskningspuljen gennem initiativet Institutioner skal skabe mere systematisk viden (2.3.1) er givet som en blokbevilling til institutionerne. Det er således op til institutionerne at prioritere anvendelsen af midlerne mellem de tre hovedmålsætninger, der er angivet i udviklingskontrakterne, jf. nedenfor.

Midlerne til erhvervsakademierne (i alt 15 mio. kr. til udviklingen af det teknisk-merkantile vækstlag) er fordelt til institutionerne efter objektive kriterier og udmøntet for så vidt angår 2008-midler ved erhvervsakademiernes oprettelse, og for så vidt angår 2009-midlerne ved indgåelse af udviklingskontrakt mellem institutionens bestyrelse og undervisningsministeren.

Udmøntningen og dokumentationen af de konkrete mål sker via resultatkrav, indikatorer og milepæle. Der er i udviklingskontrakterne med institutionerne fastsat følgende tre hovedmålsætninger for både professionshøjskolerne og erhvervsakademierne:

1. Høj faglig kvalitet i uddannelserne
2. Uddannelse til flere (fuldførelse og rekruttering)
3. Udviklingsorienterede institutioner.

Derudover indgår i erhvervsakademiernes udviklingskontrakter hovedmålsætningen 'Effektive institutioner', som målsætter centrale elementer i den ny akademi-konstruktion.

For så vidt angår afrapportering vedrørende den tredje hovedmålsætning, udviklingsorienterede institutioner, henvises til evalueringsnotat for initiativ 2.3.1. Institutioner skal skabe mere systematisk viden af 28. maj 2009.

Udmøntningen af midler til kvalitetsløft er i udviklingskontrakterne målsat med målbare indikatorer for de studerendes gennemførelse, deres karakterer i de afsluttende opgaver og deres overgang til beskæftigelse efter dimission. Derudover er der målsat indikatorer for udviklingen af nye uddannelser i samarbejde mellem erhvervsakademierne og professionshøjskolerne.

Beskrivelse af resultater

Beskrivelse af resultater er foretaget på baggrund af institutionernes afrapportering på anvendelsen af de tildelte midler, herunder en foreløbig indberetning på udvalgte indikatorer i institutionernes udviklingskontrakter.

Ad 1) Høj faglig kvalitet i uddannelserne

Institutionerne har intensiveret den systematiske kontakt med aftagerne om deres vurdering af dimittendernes kvalifikationer og behov for at udvikle uddannelserne. Det sker bl.a. gennem etablering af partnerskaber mellem professionshøjskoler og kommuner og regioner med det formål at skabe et øget gensidigt kendskab og en tættere samarbejdsrelation mellem uddannelse og arbejdsmarked. Derudover er der øget fokus på, at underviserne i højere grad skal fungere som brobyggere mellem uddannelse og arbejdsmarked.

Der er godkendt i alt otte nye overbygningsuddannelser på professionsbachelor-niveau på det teknisk-merkantile område med henblik på udbud fra 1. august 2009, jf. boks 1 nedenfor.

Boks 1.
Nye overbygningsuddannelser på professionsbachelorniveau
Overbygning som professionsbachelor i webudvikling
Overbygning som professionsbachelor i softwareudvikling
Overbygning som professionsbachelor i international handel og markedsføring
Overbygning som professionsbachelor i international hospitality management
Overbygning som professionsbachelor inden for Offshore
Overbygning som professionsbachelor i laboratorie-, proces- og fødevareteknologi
Overbygning som professionsbachelor inden for design og business
Overbygning som professionsbachelor i sportsmanagement

Ad 2) Uddannelse til flere (fuldførelse og rekruttering)

Professionshøjskolerne og ingeniørhøjskolerne har igangsat en omfattende indsats for at tiltrække og uddanne flere studerende på de mellemlange videregående uddannelser.

I udviklingskontrakterne er der særligt fokus på at nedbringe frafaldet på uddannelserne. Denne centrale udfordring er på professionshøjskolerne taget op med en række initiativer, bl.a. forbedrede studiemiljøer, oprustning i studievejledningen, mentorordninger for nye studerende på 1. årgang, øget udbud af internetbaseret fjernundervisning, styrkelse af de studerendes udbytte af praktikforløbene og en særlig indsats overfor frafaldstruede studerende. Eksempelvis har Professionshøjskolen UCC etableret fleksible e-learning baserede uddannelsesforløb, og UC Nordjylland har udviklet brobygningsforløb mellem ungdomsuddannelser og de mellemlange videregående uddannelser samt udført tilfredshedsmålinger af uddannelser.

Beskrivelse af effekt

Det er for tidligt at vurdere den langsigtede effekt af initiativet vedrørende Kvalitetsløft i de mellemlange videregående uddannelser. De foreløbige indberetninger fra skolernes udviklingskontrakter indikerer dog følgende i forhold til de tre hovedmålsætninger: Høj faglig kvalitet i uddannelserne, Uddannelse til flere og Udviklingsorienterede institutioner:

Ad 1) Høj faglig kvalitet i uddannelserne

Professionshøjskolernes målrettede indsats for at sikre høj faglig kvalitet og aftagerrelevans i uddannelserne afspejler sig i seneste opgørelse over professionshøjskolernes dimittenders overgang til beskæftigelse, hvoraf det fremgår, at 91 pct. af dimittenderne fra professionshøjskolerne er i beskæftigelse inden et år efter dimission. Den høje beskæftigelsesgrad vurderes tillige at kunne tilskrives indsatsen for

at sikre sammenhæng mellem antallet af optagne studerende og de efterfølgende beskæftigelsesmuligheder på de enkelte fagområder.

Ad 2) Uddannelse til flere (fuldførelse og rekruttering)

Professionshøjskolerne har de senere år oplevet en stigende søgning til de mellem-lange videregående uddannelser. Dog indikerer dette års antal ansøgere, at faldet er stoppet og udviklingen er vendt i positiv retning. Antallet af ansøgere til de videregående uddannelser på Undervisningsministeriets område er således det højeste siden årtusindeskiftet, og i 2009 er der i alt optaget 17 pct. flere studerende i forhold til 2008.

Det er endnu meget tidligt at vurdere effekten på bekæmpelse af frafald. Dog kan det med vished konstateres, at professionshøjskolerne for alvor har intensiveret indsatsen overfor frafald med en række initiativer og helt konkrete resultatkrav i udviklingskontrakterne for øget gennemførelse.

Den seneste samlede opgørelse (fra 2007) af de studerendes gennemførelse på professionsbacheloruddannelserne viser, at 74 pct. har gennemført deres påbegyndte uddannelse. En netop foretaget opgørelse af de i 2008 optagne studerendes gennemførelse af første studieår (fra august 2008 til juni 2009) i henhold til den intensiverede indsats mod frafald viser, at 85 pct. af de studerende fortsat er indskrevet på deres uddannelse efter afslutning af 1. studieår. En del af de resterende 15 pct., som er udskrevet af deres studium, har foretaget omvalg til anden uddannelse.

Erfaringsmæssigt ligger langt det største frafald på det første studieår, og ministeriet vurderer, at de foreliggende tal for gennemførelse på 1. studieår afspejler en positiv udvikling med en forventelig højere gennemførelsesprocent for denne årgang af studerende. Den positive forventning understøttes af, at en væsentlig indsats i professionshøjskolernes intensiverede indsats mod frafald har været at styrke vejledningen af de studerende med henblik på at få afklaret afbrud eller omvalg af studium så tidligt som muligt, hvorfor yderligere frafald og omvalg efter 1. studieår forventes at blive mindre for de nyoptagne årgange sammenlignet med de foregående år.

Aftaletekst

Boks 2. Kvalitetsløft i de mellemlange videregående uddannelser

Frafaldet for professionsbachelorerne og de øvrige mellemlange videregående uddannelser ligger på 20-25 pct. Aftalepartierne er enige om, at frafaldet skal nedbringes. Mål for reduktion af frafald skal inddrages i professionshøjskolernes udviklingskontrakter. Endvidere skal der fastsættes mål for udslusning af de studerende til beskæftigelse eller anden uddannelse, således at professionshøjskolerne har et klart ansvar for at sikre, at nye uddannelser har høj kvalitet og uddanner de unge til efterfølgende beskæftigelse.

Uddannelserne skal også gøres mere relevante for aftagerne, og der skal være en bedre sammenhæng mellem teori og praktik. Evalueringer af uddannelserne skal derfor inddrage kvalitetssikring og udvikling af praktikken som et mål for uddannelsens kvalitet.

For at skabe grundlag for udvikling af de tekniske og merkantile miljøer forudsættes, at erhvervsakademier/erhvervsskoler, der i væsentligt omfang udbyder korte videregående uddannelser, kan indgå i professionshøjskoler eller etablere tæt samarbejde med disse. Der afsættes på den baggrund midler til at udvikle de tekniske og merkantile uddannelser, således at de kan akkrediteres til at udbyde nye uddannelser og øge rekrutteringen til de tekniske og merkantile professionsbacheloruddannelser.

Aftalepartierne drøfter udmøntning af et lovforslag om etablering af professionshøjskolerne. Aftalepartierne drøfter i den forbindelse hvorvidt og under hvilke betingelser erhvervsakademier/erhvervsskoler, skal have mulighed for at udbyde mellemlange videregående uddannelser i tæt samarbejde med professionshøjskolerne.

Kvalitetsløftet og målet om, at flere unge påbegynder og gennemfører en mellemlang videregående uddannelse skal følges op med målbare indikatorer i professionshøjskolernes udviklingskontrakter.

Evalueringsnotat

3. september 2009

5.5.1 Reform af de korte videregående uddannelser

Initiativet

Formålet med initiativet er at øge uddannelsernes fleksibilitet og yderligere målrette uddannelserne mod arbejdsmarkedets behov. Erhvervsakademiuddannelserne skal kendes på deres nære sammenhæng med erhvervet, og denne sammenhæng styrkes med reformen ved at indføre obligatorisk virksomhedspraktik af minimum tre måneders varighed i alle uddannelserne.

Initiativet er endnu ikke udmøntet, men de lovmæssige og institutionelle forudsætninger er tilvejebragt.

I alt er der i Aftale om udmøntning af globaliseringspuljen afsat 45 mio. kr. (2007-priser) i perioden 2008 til 2009 til finansiering af Reform af de korte videregående uddannelser, jf. tabel 1.

Tabel 1.						
Reform af de korte videregående uddannelser						
Mio. kr., PL07	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Afsatte midler i aftalen	-	10	35	-	-	-

Note: Af det aflagte regnskab for globaliseringspuljen i 2008 fremgår indbudgetteringen og forbrugt af de afsatte midler.

Tidspunkt for igangsættelse og afslutning af initiativet

Initiativet er igangsat ved lov om erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser (L 207 af 31. marts 2008). En ophævelse af initiativet forudsætter lovændring.

I 2009 forventes der udelukkende udgifter til SU til studerende, som påbegynder aktiviteter igangsat som følge af reformen. Taxameterudgifter som følge af reformen falder først fra 2010, da de igangsatte aktiviteter først udløser udgifter i form af tilskud fra 2010 eller 2011, afhængigt af om nye udbud af uddannelser starter september 2009 eller februar 2010.

Beskrivelse af udmøntning

Reformen af korte videregående uddannelser medfører nye muligheder for studerende på erhvervsakademiuddannelserne. De enkelte ændringer og tilhørende aktivitets- og udgiftsudløsende konsekvenser beskrives i det følgende:

Praktiktaxameter (herunder besparelse på taxameter til teoriundervisning)

Det følger af aftalen, at der indføres obligatorisk praktik i alle erhvervsakademiuddannelser med virkning fra 1. august 2009. Eftersom praktikken almindeligvis

vil blive indlagt på andet år, vil det først medføre udgifter til praktiktaxameter i 2011. På samme måde vil besparelsen på taxametre til teoriundervisning også først slå igennem i 2011.

Færdiggørelse på professionsbachelorniveau

Der er på nuværende tidspunkt godkendt otte nye overbygningsuddannelser på professionsbachelorniveau, jf. boks 1, som udbydes fordelt på de ti erhvervsakademier.

Boks 1.
Nye overbygningsuddannelser på professionsbachelorniveau
Overbygning som professionsbachelor i webudvikling
Overbygning som professionsbachelor i softwareudvikling
Overbygning som professionsbachelor i international handel og markedsføring
Overbygning som professionsbachelor i international hospitality management
Overbygning som professionsbachelor inden for Offshore
Overbygning som professionsbachelor i laboratorie-, proces- og fødevareteknologi
Overbygning som professionsbachelor inden for design og business
Overbygning som professionsbachelor i sportsmanagement

Dette betyder i alt 31 nye udbud af uddannelser fordelt over hele landet. Overbygningen i international handel og markedsføring er med 9 udbudssteder den mest geografisk udbredte, mens overbygningen inden for Offshore kun udbydes på Erhvervsakademi SydVest. Samlet er der optaget 1.140 studerende i august 2009. Udgifterne til aktiviteten udløses først fra 2010.

SU til færdiggørelse på professionsbachelorniveau

De nye studerende på overbygningsuddannelser anslås at ville udløse udgifter til SU på 24,5 mio. kr. i 2009. Således er udgifterne til SU den eneste eksplisite udgiftsudløsende post i aftaleperioden.

Særligt tilrettelagte undervisningsforløb

Der er afsat midler til særligt tilrettelagte uddannelsesforløb for studerende med forskellige praktiske og teoretiske forudsætninger. Forløbene igangsættes i efteråret 2009 og vil medføre taxameterudgifter fra 2010.

Forlængelse af erhvervsakademiuddannelser

Datamatikeruddannelsen er som den eneste uddannelse blevet forlænget med tre måneder, så den nu varer 2½ år. Første forløb af den forlængede datamatikeruddannelse havde opstart i sommeren 2008, hvorfor udgiften til de tre måneders forlængelse først vil falde i 2011.

Beskrivelse af resultater

De afsatte midler til initiativet er endnu ikke er udmøntet. Det er derfor ikke muligt at påvise konkrete resultater på nuværende tidspunkt.

Der er imidlertid pr. 1. april 2009 foretaget en foreløbig afrapportering på udvalgte centrale indikatorer i erhvervsakademiernes udviklingskontrakter, jf. tabel 2.

Tabel 2.	
Foreløbig afrapportering på udvalgte indikatorer i erhvervsakademiernes udviklingskontrakter	
Dimittendbeskæftigelse indenfor et år (pct.)	86
Andel af afsluttende eksamensprojekter udarbejdet i samarbejde med en virksomhed (pct.)	87
Andel af årsværk anvendt til udviklingsaktiviteter (pct.)	6
Andelen af undervisere involveret i udviklingsaktiviteter (pct.)	80
Omfang af efter- og videreuddannelsesaktivitet (modulstuderende) (antal)	13.471
Omfang af efter- og videreuddannelsesaktivitet (årselever) (antal)	2.393
Andel af dimittender, der har gennemført udlandsophold af minimum 14 dages varighed (pct.)	8
Antallet af udvekslingsaftaler (antal)	315

Som det fremgår af tabel 2, er 86 pct. af erhvervsakademiuddannelsernes dimittender i beskæftigelse inden for et år efter dimission. Det skal ses i sammenhæng med, at de studerendes erhvervsforståelse og erhvervsrelevans skærpes løbende igennem uddannelserne, og at 87 pct. af de studerende udarbejder deres afsluttende eksamensprojekt i samarbejde med en virksomhed.

Såvel beskæftigelsesfrekvensen som afslutningsprojekterne indikerer, at erhvervsakademisektoren er tæt knyttet til erhvervslivet. Dimittenderne er således efterspurgte på arbejdsmarkedet – ikke mindst i kraft af, at det store flertal har arbejdet med konkrete problemstillinger fra erhvervslivet i deres afsluttende eksamensprojekt. Dertil kommer, at erhvervsakademierne i forbindelse med udviklingsprojekter samler undervisere, studerende og erhvervsliv og løser konkrete udfordringer for virksomhederne, hvormed undervisningen gøres relevant og engagerende for de studerende. I den forbindelse bemærkes, at erhvervsakademierne gennemsnitligt anvender 7 pct. af deres samlede årsværksforbrug til udvikling (fx udviklingsprojekter, faglig kompetenceudvikling og aktiviteter i forbindelse med indtægtsdækket virksomhed). Udviklingsaktiviteterne forankres i uddannelserne gennem undervisernes deltagelse. Samlet er 85 pct. af underviserne på erhvervsakademierne involveret i udviklingsaktiviteter.

Samspillet kommer endvidere virksomhederne til gode i form af opdaterede og relevante efter- og videreuddannelsesudbud til virksomhedernes medarbejdere. Opgjort pr. 1. april var der i alt 13.471, som var i gang med at efter- og videreuddanne sig på et erhvervsakademi, svarende til 2.393 årselever.

Endelig bemærkes, at der på baggrund af den foreløbige afrapportering kan konstateres en stadig større grad af internationalisering. Således har ca. 9 pct. af dimittenderne i 2009 gennemført et udlandsophold af minimum 14 dages varighed som en del af deres uddannelse. Derudover kan konstateres, at erhvervsakademierne

som en del af uddannelsernes internationalisering løbende arbejder på at etablere flere udvekslingsaftaler med udenlandske samarbejdspartnere end de 285, der var indgået pr. 1. april 2009.

Beskrivelse af effekt

Da reformen først implementeres fra 1. august 2009, er det endnu ikke muligt at afrapportere effekter af initiativet. Initiativet bør ses i sammenhæng med initiativ 5.5.2 Efteruddannelse af KVVU-lærere.

Kommende aktiviteter

I foråret 2010 foretages en endelig evaluering af midlernes anvendelse i 2009

Det bemærkes, at der i regi af erhvervsakademiernes udviklingskontrakter er planlagt en proces for årlig afrapportering af effekten af reformen for så vidt angår udviklingen i gennemførelse, aftagertilfredshed, internationaliseringsgrad, optag og beskæftigelse.

Aftaletekst

Boks 2. Reform af de korte videregående uddannelser

Aftalepartierne er enige om afsætte midler til understøttelse af en reform af de korte videregående uddannelser med henblik på at øge uddannelsernes fleksibilitet i forhold til arbejdsmarkedets behov, styrke uddannelsernes praktik samt sikre bedre mulighed for, at de korte videregående uddannelser kan suppleres med en række overbygningsmuligheder til det mellemlange videregående niveau. Derudover skal studerende, der kommer med forskellige praktiske og teoretiske forudsætninger have mulighed for at modtage særligt tilrettelagt undervisning som en del af uddannelsen med henblik på, at de studerende forbedrer deres muligheder for at gennemføre uddannelsen.

Aftalepartierne drøfter udformning af et lovforslag om reform af de korte videregående uddannelser.

Evalueringsnotat

3. september 2009

5.5.2 Efteruddannelse af KVVU-lærere

Initiativet

Formålet med initiativet er en markant efteruddannelsesindsats af underviserne ved erhvervsakademiuddannelserne med henblik på at understøtte reformen af disse uddannelser.

Der sigtes især på at ruste underviserne til vekslingen mellem den teoretiske undervisning og de studerendes praktikophold, som gøres obligatorisk, og til at håndtere og drage nytte af studerende med forskellige teoretiske og praktiske forudsætninger.

I alt er der i Aftale om udmøntning af globaliseringspuljen afsat 20 mio. kr. (2007-priser) i 2009 til finansiering af Efteruddannelse af KVVU-lærere, jf. tabel 1.

Tabel 1.						
Efteruddannelse af KVVU-lærere						
Mio. kr., PL07	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Afsatte midler i aftalen	-	-	20	-	-	-

Note: Af det aflagte regnskab for globaliseringspuljen i 2008 fremgår indbudgetteringen og forbruget af de afsatte midler.

Tidspunkt for igangsættelse og afslutning af initiativet

Initiativet igangsættes og afsluttes i 2009. Plan for udmøntning af midlerne til efteruddannelse af undervisere ved erhvervsakademiuddannelserne afventer drøftelse i forligskredsen bag Aftale om udmøntning af globaliseringspuljen.

Beskrivelse af udmøntning

Midlerne udmøntes efter centralt fastsatte kriterier. Institutionerne, der udbyder KVVU-uddannelser, tildeles en trækingsret til puljen på baggrund af beregning efter objektive kriterier. Hver institution forventes tildelt et grundtilskud på 100.000 kr., mens de resterende midler fordeles efter studenterårsværk i 2008.

Midlerne kan finde anvendelse inden for dels styrkelse af undervisernes viden om praksis, kvalificering af undervisernes inddragelse af praksis i undervisningen, dels styrkelse af undervisernes kontakt til praktikstederne.

Der stilles følgende minimumskrav til midlernes anvendelse:

- Efteruddannelsesaktiviteterne eller efteruddannelsesprojekterne skal til sammen omfatte en bred vifte af erhvervsakademiets uddannelser.
- De studerende skal inddrages i relevante udviklingsprojekter.
- Aftagerne skal indgå i hovedparten af udviklingsprojekterne.

Beskrivelse af resultater

Da initiativet først igangsættes ultimo august 2009, er det ikke muligt at pege på opnåede resultater på nuværende tidspunkt.

Beskrivelse af effekt

Da initiativet først igangsættes ultimo august 2009, er det ikke muligt at pege på opnåede effekter på nuværende tidspunkt. Initiativet bør ses i sammenhæng med initiativ 5.5.1 Reform af de korte videregående uddannelser

Kommende aktiviteter

Forventede resultater af midler afrapporteres i efteråret 2009.

I foråret 2010 foretages endelig afrapportering på midler til efteruddannelse af undervisere på erhvervsakademiuddannelserne.

Aftaletekst

Boks 1. Efteruddannelse af KVVU-lærere

Med henblik på at understøtte reformen af de korte videregående uddannelser skal der iværksættes en markant efteruddannelsesindsats af underviserne.

Evalueringsnotat

3. september 2009

5.6.1 Udlandsstipendium til studieophold i udlandet

Initiativet

Antallet af danske studerende, der har kunnet tage et studieophold i udlandet, har inden indførelsen af et udlandsstipendium været underlagt en ligevægtsregel i forbindelse med de eksisterende udvekslingsaftaler. Det betød, at der ikke kunne rejse flere danske studerende ud, end de danske uddannelsesinstitutioner selv modtog af udenlandske studerende, uden at de studerende selv skulle finde finansiering til eventuelle undervisningsafgifter på udenlandske undervisningsinstitutioner.

Initiativet medfører, at danske studerende på de videregående uddannelser kan modtage et udlandsstipendium. Formålet med stipendiet er at få flere danske studerende til at studere i udlandet ved at yde støtte til at betale hele eller dele af de undervisningsafgifter, der opkræves af udenlandske uddannelsesinstitutioner. Stipendiet kan bruges til tage en hel kandidatuddannelse eller en del af en videregående uddannelse i udlandet.

I alt er der i Aftale om udmøntning af globaliseringspuljen afsat 27 mio. kr. (2007-priser) i perioden 2008 til 2009 til finansiering af Udlandsstipendium til studieophold i udlandet, jf. tabel 1.

Udlandsstipendium til studieophold i udlandet						
Mio. kr., PL07	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Afsatte midler i aftalen	-	12	15	-	-	-

Note: Af det aflagte regnskab for globaliseringspuljen i 2008 fremgår indbudgetteringen og forbruget af de afsatte midler.

Tidspunkt for igangsættelse og afslutning af initiativet

Udlandsstipendieordningen blev indført med lov nr. 565 af 6. juni 2007 om ændring af lov om statens uddannelsesstøtte (SU-loven), med ikrafttrædelse den 1. juli 2007. Det har været muligt at søge støtte til studieophold og hele uddannelser på kandidatniveau i udlandet, som påbegyndtes den 1. juli 2008 og senere. Initiativet ophører alene ved lovændring.

Beskrivelse af udmøntning

Udlandsstipendieordningen reguleres i SU-loven og administreres af Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte. Ifølge udlandsstipendieordningen kan den studerende maksimalt få et beløb med til udlandet, som svarer til det beløb en tilsvarende uddannelsesaktivitet ville koste staten i Danmark. Derudover gælder, at studeren-

de maksimalt kan få betalt undervisningsafgifterne ved udenlandske uddannelsesinstitutioner i to år svarende til 120 ECTS-point.

Udover midlerne afsat i Aftale om udmøntning af globaliseringspuljen er der afsat yderligere 16,4 mio. kr. i 2008 (2008-priser) og 50,6 mio. kr. i 2009 (2009-priser) til udlandsstipendieordningen, der finansieres af rammeoverførte midler, som følge af en parallelautomatisk nedgang i antallet af udbetalte taxametertilskud til universiteter m.fl.

Derudover blev det i efteråret 2008 besluttet, at universiteterne i 2009 ville få tildelt et tilskud for administrationen af udlandsstipendieordningen. På baggrund af udviklingen i aktiviteten i det første år efter opstart af ordningen skønnes beløbet for 2009 at udgøre ca. 4 mio. kr.

Endelig har Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte til administration af ordningen modtaget 2,7 mio. kr. i 2008 (2008-priser), heraf 0,7 mio. kr. i lønsum. I 2009 har Styrelsen modtaget 1,7 mio. kr. i 2009 (2009-priser), heraf 1,2 mio. kr. i lønsum.

Beskrivelse af resultater

Det er muligt at modtage udlandsstipendium til uddannelser, der indgår i en af i alt fire "positivlister": Universitetslisten, Kulturministeriets liste, Undervisningsministeriets liste og Samarbejdsaftalelisten.

Universitetslisten består af de 100 internationalt mest anerkendte universiteter (THES top 100) suppleret med det bedste universitet fra lande med højt anerkendte universiteter i øvrigt (THES top 400). Listen er baseret på THES – QS World University Ranking 2008, som udarbejdes årligt for TIMES Higher Educational Supplement. Kulturministeriets liste består af kandidatuddannelser ved de internationalt højest anerkendte institutioner i udlandet, der udbyder de uddannelser, som i Danmark hører under Kulturministeriet. Undervisningsministeriets liste er en suppleringsliste til universitetslisten og samarbejdsaftalelisten for professionsbachelor. Endelig indeholder samarbejdsaftalelisten de udenlandske uddannelser, der er omfattet af en samarbejdsaftale om udveksling indgået med et dansk universitet. De fire lister revideres årligt.

Det er også muligt at få udlandsstipendium til udenlandske uddannelser, som ikke er på en af de fire lister. I så fald skal et dansk universitet vurdere kvaliteten af den udenlandske uddannelse, og positivt vurdere, at de i princippet ville kunne have haft en samarbejdsaftale vedrørende den pågældende uddannelse i udlandet. Dette gælder dog ikke for uddannelser, der i princippet kunne have været på Kulturministeriets liste.

Der er i budgetteringen på finansloven for 2008 forudsat udbetalt udlandsstipendier for 26,1 mio. kr. til 460 årsstuderende, hvilket giver en gennemsnitligt stipendium på cirka 57.000 kr. pr. årsstuderende. Der er anvendt 9,8 mio. kr. til udbeta-

ling af udlandsstipendier, og der er udbetalt udlandsstipendier til 456 personer i 2008 svarende til 190 årsstuderende. Det svarer til cirka 51.600 kr. pr. årsstuderende.

Nedenfor er opgjort en række centrale nøgletal for aktiviteten frem til 2009.

- 456 personer svarende til 190 årsstuderende har modtaget udlandsstipendium i 2008. Heraf har 327 personer fået tildelt udlandsstipendium som led i en dansk uddannelse, og 129 har fået tildelt udlandsstipendium til en hel kandidatuddannelse.
- I 2008 blev der i alt udbetalt udlandsstipendium for knap 10 mio. kr. Heraf var ca. 6,6 mio. kr. til studieophold som led i en dansk uddannelse, og ca. 3,2 mio. kr. var til hele kandidatuddannelser.
- Af de 456 modtagere af udlandsstipendium var 91 procent tilknyttet en uddannelsesinstitution eller vejledningsinstitution under Videnskabsministeriet, mens 7 procent var tilknyttet en institution under Undervisningsministeriet. Endelig var 2 procent tilknyttet en institution under Kulturministeriet.
- Mere end 60 procent af udlandsstipendierne er tildelt studerende på de samfundsvidenskabelige uddannelser.
- Af de 129 modtagere af udlandsstipendium til en hel uddannelse havde 48 procent valgt at studere på et universitet i udlandet fra universitetslisten. 28 procent har valgt at studere på et udenlandsk universitet, der er godkendt efter princippet ”kunne have et samarbejde med”, mens 16 procent har valgt et universitet fra samarbejdslisten. 8 procent har valgt et universitet på Kulturministeriets liste, og ingen har valgt et universitet fra Undervisningsministeriets liste.

Beskrivelse af effekt

Den umiddelbare effekt af initiativet er, at knap 500 studerende har modtaget et udlandsstipendium i andet halvår af 2008, og hermed har knap 500 studerende fået en international dimension i deres uddannelse. Det er tidligt at vurdere den langsigtede effekt af udlandsstipendier til studieophold i udlandet. Effekten af initiativet bør endvidere ses i sammenhæng med en række andre initiativer og tiltag, herunder 5.6.2 Stipendier til dygtige udenlandske studerende, der ligeledes understøtter øget internationalisering af de videregående uddannelser.

Kommende aktiviteter

Det fremgår af lovforslaget vedrørende udlandsstipendieordningen, at der udarbejdes en statusopgørelse for ordningen 15 måneder efter lovens ikrafttræden. Statusopgørelsen skal derfor være færdig den 1. oktober 2009. Opgørelsen skal inddrage søgemønstre, merit mv. i ordningens første år og optaget i årets andet år og bruges som baggrund for forligskredsens drøftelse af de første erfaringer, der har været med ordningen, herunder økonomien.

Der skal endvidere i folketingsåret 2011/2012, tre år efter lovens ikrafttræden, udarbejdes en evaluering. Formålet med evalueringen er dels at vurdere, om uddannelsesinstitutionernes bevillinger påvirkes på en sådan måde, at det svækker kvaliteten af undervisningen, dels at indsamle erfaringer med ordningen.

Aftaletekst

Boks 1. Udlandsstipendium til studieophold i udlandet

I dag begrænses mange studerendes mulighed for at få meritgivende kortere studieophold på en udenlandsk videregående uddannelsesinstitution af kravet om ligevægt i udvekslingsordningerne. Danske studerende, som vil læse en del af deres danske uddannelse i udlandet, finansierer derfor i visse tilfælde selv deltagerbetalingen. Der etableres en ny stipendieordning til studieophold i udlandet, der er fuldt meritgivende som en del af en dansk uddannelse. Uddannelsernes kvalitet sikres ved kravet om, at studieopholdet skal forhåndsgodkendes som fuldt meritgivende af den studerendes danske uddannelsesinstitution.

Udlandsstipendiet skal gå til en hel eller delvis dækning af studieafgiften i udlandet og kan højst svare til taxametertilskuddet til samme uddannelsesforløb på en tilsvarende uddannelse i Danmark. De studerende kan samtidig få deres SU med.

For studerende på en kort videregående uddannelse (KVU) kan udlandsopholdet højst have en varighed på et år, mens en studerende på en mellemlang videregående uddannelse (MVU) kan have et ophold på en udenlandsk videregående uddannelsesinstitution af en varighed på højst to år.

For studerende på universitetsuddannelserne kan stipendiet opnås i maksimalt to år. De to år kan anvendes enten på bacheloruddannelsen eller på kandidatuddannelsen eller fordeles på de to uddannelser.

Hvis en studerende anvender de to år på at tage en kandidatuddannelse i udlandet, skal den udenlandske uddannelse være godkendt af en dansk myndighed. Udmøntning af godkendelsesproceduren drøftes med Rektorkollegiet.

Udlandsstipendieordningen evalueres efter tre år, hvorefter aftalepartierne drøfter de indvundne erfaringer. I evalueringen indgår, om uddannelsesinstitutionernes bevillinger påvirkes på en sådan måde, at det svækker kvaliteten af undervisningen.

Evalueringsnotat

3. september 2009

5.6.2 Stipendier til dygtige udenlandske studerende

Initiativet

Fra 2006 har studerende fra lande uden for EU/EØS skulle betale for at studere i Danmark. I den forbindelse blev der indført en stipendieordning, hvor universiteterne blev tildelt et antal fripladser med stipendium (70 pladser i 2006 stigende til 150 pladser i 2009), til særligt dygtige udenlandske studerende fra lande uden for EU/EØS. En tilsvarende ordning er etableret på Undervisningsministeriets område.

Med Aftale om udmøntning af globaliseringspuljen er ordningen udvidet med 50 pladser årligt (heraf 40 på Videnskabsministeriets område og 10 pladser på Undervisningsministeriet område).

I alt er der i Aftale om udmøntning af globaliseringspuljen afsat 30 mio. kr. (2007-priser) i perioden 2007 til 2009 til finansiering af Stipendier til dygtige udenlandske studerende, jf. tabel 1.

Tabel 1.						
Stipendier til dygtige udenlandske studerende						
Mio. kr., PL07	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Afsatte midler i aftalen	5	10	15	-	-	-

Note: Af det aflagte regnskab for globaliseringspuljen i 2008 fremgår indbudgetteringen og forbruget af de afsatte midler.

Tidspunkt for igangsættelse og afslutning af initiativet

På Videnskabsministeriets område

Friplads- og stipendieordningen blev indført ved ændring af universitetsloven (lov nr. 337 af 18. maj 2005). På finansloven for 2006 blev universiteterne tildelt det første antal stipendier og fripladser (70 pladser i 2006). Udvidelsen af ordningen med yderligere 50 pladser årligt blev indført fra 2007 og ophører i 2009.

På undervisningsministeriets område

På Undervisningsministeriets område blev friplads- og stipendieordningen indført med Folketingets vedtagelse af lov nr. 333 af 18. maj 2005 om stipendier til visse udenlandske studerende ved korte og mellemlande videregående uddannelser, som trådte i kraft 1. marts 2006. De første stipendier og fripladser blev tildelt i 2007.

Beskrivelse af udmøntning

Den afsatte pulje er fordelt mellem institutioner under Undervisningsministeriet og Videnskabsministeriet. Den del af midlerne, der er tilgået universiteterne, udgør 1,4 mio. kr. i 2007 (2007-priser), 6,6 mio. kr. i 2008 (2008-priser) og 12,2 mio. kr. i 2009 (2009-priser). På Undervisningsministeriets område er afsat 3,6 mio. kr. (2007-priser) årligt i 2007, 2008 og 2009.

De første studerende, der fik friplads på baggrund af midlerne, blev optaget i 2007 og udløste derfor først taxameter i 2008. Midlerne i 2007 er således udelukkende udmøntet til stipendier.

Aftalemidlerne blev omregnet til et antal fripladser med stipendium på baggrund af en gennemsnitlig taxametertakst og stipendiets størrelse. Fordelingen af de i alt 40 ekstra pladser mellem universiteterne er sket efter dels universiteternes størrelse målt ved bevillingen til heltidsuddannelse (70 pct.), dels efter universiteternes internationale studiemiljø målt ved antallet af udvekslingsstuderende (30 pct.). Fordelingen af de 40 fripladser med stipendium på universiteterne fremgår af tabel 2.

Tabel 2.			
Institutionsfordeling af 40 stipendier til dygtige udenlandske studerende			
Institution	2007	2008	2009
Københavns Universitet	13	12	11
Aarhus Universitet	8	8	9
Syddansk Universitet	4	4	4
Roskilde Universitet	2	2	2
Aalborg Universitet	5	5	5
Handelshøjskolen København	5	5	5
Danmarks Tekniske Universitet	3	4	4
IT-Universitetet	0	0	0
I alt	40	40	40

Stipendieordningen for videregående uddannelser under Undervisningsministeriet er ikke på samme måde rammenstyret, da der er mange institutioner om få stipendier, som endvidere er målrettet en liste af konkrete uddannelser. Listen over uddannelser, hvortil der kan gives stipendium, omfatter lige nu følgende uddannelser: Bioanalytiker, Bygningskonstruktør, Datamatiker, Diplomingeniør, Ergoterapeut, Finansøkonom, Fysioterapeut, Handelsøkonom, Jordbrugsteknolog, Karakteranimator, Laborant, Leisure management, Markedsføringsøkonom, Multimediedesigner, Procesteknolog, Procesøkonomi og værdikædeledelse, Produktionsteknolog, Radiograf, Serviceøkonom, Socialrådgiver, Sygeplejerske og Økonomi og it.

Heraf er der i perioden 2007-2009 givet flest stipendier til bygningskonstruktør-uddannelsen og markedsføringsøkonomuddannelsen, mens der ikke er givet stipendier til bioanalytiker-, ergoterapeut-, fysioterapeut, radiograf- og socialrådgiveruddannelserne.

Inden for Undervisningsministeriets område administreres stipendieordningen af CIRIUS, der beslutter, hvem der skal have stipendium og friplads på baggrund af indstillinger fra uddannelsesinstitutionerne. Uddannelsesinstitutionerne får herefter dækket udgifterne til de studerende, som har fået friplads. Stipendier til dækning af leveomkostninger udbetales direkte til den studerende.

Fripladsstipendier indenfor Undervisningsministeriets område er blevet fordelt mellem uddannelsesinstitutionerne således:

Tabel 3.			
Institutionsfordeling af stipendier til dygtige udenlandske studerende			
Institution	2007	2008	2009
EA Copenhagen Business Academy	8	9	5
EA Dania	4	4	4
EA København	0	1	4
EA Lillebælt	2	3	4
EA Sjælland	0	2	5
EA SydVest	1	2	2
EA Århus	6	7	4
UC Metropol	0	0	2
UC Nordjylland	5	8	5
UC Sjælland	2	2	2
UCC	0	2	2
VIA UC	7	9	7
Aarhus Universitet (HIH)	0	2	2
Danmarks Tekniske Universitet	2	0	0
Syddansk Universitet	3	5	4
Aalborg Universitet	0	1	7
Ingeniørhøjskolen i København	2	3	4
Ingeniørhøjskolen i Århus	1	0	0
I alt	43	60	59

Beskrivelse af resultater

I tabel 3 fremgår, i hvor høj grad universiteterne i det enkelte år udnytter deres stipendieramme.

Tabel 4.		
Universiteternes udnyttelse af stipendier til udenlandske studerende		
Institution	2006/2007 (pct.)	2007/2008 (pct.)
Københavns Universitet	88	75
Aarhus Universitet	71	88
Syddansk Universitet	100	94
Roskilde Universitet	92	91
Aalborg Universitet	100	91
Handelshøjskolen København	88	71
Danmarks Tekniske Universitet	100	85
IT-Universitetet	83	74
I alt	88	83

Note: De ikke benyttede fripladser kan tildeles nye studerende i senere perioder.

Universiteternes indberetninger viser, at de ikke fuldt ud udnytter de tildelte stipendier og dermed den tilhørende fripladsramme. Hovedparten af mindreforbruget skyldes dels frafald i løbet af studietiden, dels at enkelte studerende slet ikke møder op på universitetet. Mindreforbruget er således ikke en indikator for, at universitetet ikke får kvalificerede ansøgere til deres fripladser med stipendier.

På Undervisningsministeriets område blev hele rammen ikke udnyttet i 2007, da der ikke var tilstrækkeligt med kvalificerede ansøgere i første ansøgningsrunde. I 2008 blev rammen udnyttet, og frafaldet blandt stipendiestuderende vurderes at være lavt.

Beskrivelse af effekt

Den umiddelbare effekt af de lange videregående uddannelser er, at universiteterne årligt har kunnet tilbyde yderligere 40 dygtige udenlandske studerende fra lande uden for EU/EØS en friplads med stipendium. Hvis der ses bort fra frafald og manglende fremmøde har universiteterne udnyttet denne mulighed.

På erhvervsakademiuddannelserne og professionsbacheloruddannelserne er den umiddelbare effekt, at erhvervsakademierne og professionshøjskolerne har fået øget mulighed for at tiltrække særligt dygtige udenlandske studerende på en række uddannelser.

Det er for tidligt at vurdere effekten af initiativet på lang sigt. Effekten af initiativet bør endvidere ses i sammenhæng med initiativ 5.6.1 udlandsstipendium til studieophold i udlandet.

Kommende aktiviteter

Universiteterne har efter ordningens ikrafttræden fremført, at de ønsker en mere fleksibel friplads- og stipendieordning. Argumenterne for dette har været, at de ønsker at kunne tilbyde visse udenlandske studerende reduceret stipendium og

eventuelt delvis friplads på såvel bachelor- som kandidatniveau for på den måde samlet at kunne tilbyde et større antal fripladser.

Med den for nyligt vedtagne ændring af universitetsloven (L147) etableres en sådan fleksibel ordning, hvor universiteterne kan tilbyde hele eller delvise fripladser enten med helt eller delvist stipendium eller helt uden stipendium. Samtidig overdrages administrationen af ordningen til universiteterne, således at de fremover disponerer over en fast økonomisk ramme, som fastsættes på de årlige finanslove, og som er øremærket til fripladser og stipendier.

Et tilsvarende forslag til lovændring på Undervisningsministeriets område forventes fremsat i november 2009. Ifølge lovforslaget skal uddannelsesinstitutionerne selv administrere ordningen, og ordningen skal gøres mere fleksibel ligesom på universitetsområdet.

Aftaletekst

Boks 1. Stipendier til dygtige udenlandske studerende

Udenlandske studerende, der kommer fra lande uden for EU/EØS, skal i dag betale for at studere i Danmark. Taxametertilskuddet til disse studerende overføres til en friplads- og stipendieordning, således at de videregående uddannelsesinstitutioner har mulighed for at tilbyde friplads med et månedligt stipendium til de dygtigste udenlandske studerende fra lande uden for EU/EØS. For at tiltrække flere dygtige udenlandske studerende skal der ske en udvidelse af friplads- og stipendieordningen med 50 stipendier årligt fra 195 til 245 stipendier årligt til studerende fra lande uden for EU/EØS.

Evalueringsnotat

3. september 2009

5.6.3 Udvikling af fællesuddannelser

Initiativet

Som led i bestræbelserne på at styrke internationaliseringen af uddannelserne blev det med Aftale om udmøntning af globaliseringspuljen aftalt at etablere en pulje til etablering og markedsføring af såkaldte fællesuddannelser og parallellforløb.

Det blev endvidere aftalt at igangsætte en gennemgang af det eksisterende regelsæt med henblik på at fjerne unødvendige barrierer for danske universiteters og øvrige videregående uddannelsesinstitutioners mulighed for at etablere samarbejder med udenlandske universiteter og øvrige videregående uddannelsesinstitutioner.

I alt er der i Aftale om udmøntning af globaliseringspuljen afsat 33 mio. kr. (2007-priser) i perioden 2008 til 2009 til finansiering af Udvikling af fællesuddannelser, jf. tabel 1.

Tabel 1.						
Udvikling af fællesuddannelser						
Mio. kr., PL07	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Afsatte midler i aftalen	-	8	25	-	-	-

Note: Af det aflagte regnskab for globaliseringspuljen i 2008 fremgår indbudgetteringen og forbruget af de afsatte midler.

Tidspunkt for igangsættelse og afslutning af initiativet

Midlerne til etablering og markedsføring af fællesuddannelser og parallellforløb på Videnskabsministeriets område udmøntes i løbet af 2009. De midler, der var afsat til formålet i 2008, er ikke blevet anvendt, da dette afventede analysen af rammerne for de danske universiteters deltagelse i uddannelser omfattet af EU's Erasmus Mundus-programmer jf. nedenfor.

På Undervisningsministeriets område er initiativet igangsat juni 2008 og afsluttes i 2009.

Beskrivelse af udmøntning

Der er afsat 5,4 mio. kr. på Videnskabsministeriets område og 2,6 mio. kr. på Undervisningsministeriets område i 2008 (2008-priser) samt 18,1 mio. kr. på Videnskabsministeriets område og 9 mio. kr. på Undervisningsministeriets område i 2009 (2009-priser).

Midlerne på Undervisningsministeriets område udmøntes via en pulje og bevilges således efter ansøgning fra erhvervsakademier og professionshøjskoler. Puljen udmøntes i to runder. Første runde er udmeldt 4. juni 2008 med ansøgningsfrist 1. oktober 2008. Første runde resulterede i ansøgninger fra professions- og ingeniørhøjskoler på i alt ca. 3,3 mio. kr. På den baggrund er der bevilget 2,6 mio. kr. til i alt fire projekter i 2008, der afsluttes ultimo 2009. Anden runde er iværksat i foråret 2009, hvor der på samme vis er indkaldt ansøgninger til udmøntning af midlerne for 2009.

Midlerne til etablering og markedsføring af fællesuddannelser og parallelforløb på Videnskabsministeriets område er endnu ikke udmøntet.

Beskrivelse af resultater

På *lange videregående uddannelser* blev det i 2005 indført ved lov, at universiteterne kan indgå aftale om, at dele af en godkendt dansk uddannelse kan eller skal gennemføres ved et eller flere universiteter i udlandet i form af såkaldte parallelforløb og fællesuddannelser:

- Et parallelforløb indebærer, at den studerende kan få mulighed for at erstatte op til to-tredjedele af den danske uddannelse med et af universitetet planlagt uddannelsesforløb ved et eller flere universiteter i udlandet. Parallelforløbet ved det eller de udenlandske universiteter skal svare til det uddannelsesforløb, som gennemføres i Danmark.
- En fællesuddannelse er defineret ved, at det danske universitet i særlige tilfælde kan indgå aftale med et eller flere universiteter om, at de studerende skal gennemføre op til to-tredjedele af en dansk uddannelse i udlandet, hvilket vil sige, at uddannelsen ikke udbydes i sin helhed i Danmark.

På *korte og mellemlange videregående uddannelser* blev muligheden for at tilrettelægge parallelforløb og fællesuddannelse indført ved lov i marts 2008 med vedtagelsen af lov om erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser:

- Ved et parallelforløb forstås, at den studerende får mulighed for at erstatte en del af en dansk videregående uddannelse med et uddannelsesforløb ved en eller flere uddannelsesinstitutioner i udlandet.
- Ved en fællesuddannelse forstås, at en videregående uddannelse tilrettelægges således, at en eller flere dele af uddannelsen kun kan gennemføres i udlandet.

Midlerne til etablering og markedsføring af fællesuddannelser og parallelforløb på Videnskabsministeriets område er endnu ikke udmøntet, hvorfor det ikke er muligt på nuværende tidspunkt at beskrive resultaterne heraf.

På Undervisningsministeriets område blev der afrapporteret foreløbige resultater for de i 2008 igangsatte projekter medio april 2009. Der kan konstateres tilfredsstillende aktivitet og god fremdrift i projekterne.

Overordnet viser midtvejsrapporteringerne, at midlerne til erhvervsakademiuddannelserne og professionsbacheloruddannelserne finder anvendelse på forskellige typer af projekter som fx videreudvikling af eksisterende udvekslingsaftaler, mere forpligtende aftaler om etablering af parallelforløb eller indledende undersøgelser af muligheden for at etablere fællesuddannelser.

Afrapporteringerne udtrykker, at det er en tidskrævende og omkostningsfyldt aktivitet at etablere forpligtende internationale aftaler, herunder særligt at udvikle fællesuddannelser. Samtidig fremgår det af afrapporteringerne, at der er god interesse for at indgå aftaler med de danske institutioner, og at arbejdet også har positive sidegevinster i form af mere traditionelle udvekslingsaftaler mv.

Midtvejsrapporteringerne viser endvidere, at de 2,6 mio. kr., der er udmøntet i 2008 til projekter til etablering og markedsføring af parallelforløb og fællesuddannelser på erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelserne:

- Omfatter 29 parallelforløb og to fællesuddannelser. Ikke alle parallelforløb og fællesuddannelser forventes at være færdigforhandlet inden for projektperiodens udløb (oktober 2009).
- Breder sig over følgende fagområder: sundhed, bioteknologi, it, medier og kommunikation, teknisk/ingeniør, merkantilt og pædagogik.
- Dækker følgende lande: Australien, Kina, USA, Rusland og Europa generelt.

For så vidt angår gennemgangen af det eksisterende regelsæt med henblik på at fjerne barrierer for universiteternes mulighed for at samarbejde med udenlandske universiteter, bemærkes, at videnskabsministeren i februar 2008 nedsatte en arbejdsgruppe, der skulle analysere rammerne for de danske universiteters deltagelse i uddannelser omfattet af EU's Erasmus Mundus-programmer. Arbejdsgruppen analyserede de danske regler med relevans for uddannelser omfattet af en Erasmus Mundus-aftale og EU-reglerne herom og konkluderede, at de to regelsæt på flere punkter ikke harmonerer. Arbejdsgruppen anviste på den baggrund forskellige løsningsmodeller. I forbindelse med drøftelserne af arbejdsgruppens anbefalinger i forligskredsen bag universitetsloven i efteråret 2008 og foråret 2009 er der i juni 2009 indgået en politisk aftale om de fremtidige rammer for dansk deltagelse i Erasmus Mundus-samarbejdet.

Beskrivelse af effekt

Den umiddelbare effekt af initiativet er, at der både på erhvervsakademier og professionshøjskoler arbejdes på at udvikle fællesuddannelser. Det er for tidligt at vurdere effekten af initiativet på mellemlangt og langt sigt.

For så vidt angår rammerne for dansk deltagelse i Erasmus Mundus-samarbejdet, implementeres den politiske aftale med en ændring af universitetsloven i den kommende folketingssamling.

Kommende aktiviteter

På Videnskabsministeriets område forventes en afklaring vedrørende kommende aktiviteter, herunder eventuelt en øremærkning af en del af puljen til småfag, klar med udgangen af august 2009.

På Undervisningsministeriets område iværksættes udmøntningen af 2009-puljen til fællesuddannelser som nævnt i foråret 2009. Der forventes således bevilget midler til flere konkrete projekter i andet halvår 2009. I udmøntningen af 2009-puljen forventes der at blive udmøntet midler til projekter på både erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser samt inden for så bredt et udsnit af fagområder som muligt.

Aftaletekst

Boks 1. Udvikling af fællesuddannelser

Danske universiteter kan i dag udbyde universitetsuddannelser i samarbejde med udenlandske universiteter i form af fællesuddannelser og parallelforløb. En fællesuddannelse tager udgangspunkt i en uddannelsesaftale mellem et dansk og et eller flere udenlandske universiteter, hvor op til 2/3 af en specifik godkendt, dansk uddannelse skal gennemføres ved udenlandske universiteter. Et parallelforløb er en uddannelsesaftale mellem et dansk og et eller flere udenlandske universiteter, hvor op til 2/3 af en dansk uddannelse kan gennemføres ved udenlandske universiteter. Uddannelsesforløbet ved det eller de udenlandske universiteter skal svare til uddannelsesforløbet i Danmark. Inden for EU er der oprettet et Erasmus Mundus kandidatprogram, som på mange punkter svarer til en fællesuddannelse.

Etablering af fællesuddannelser kræver en aftale mellem flere universiteter fra flere forskellige lande om et fælles studieprogram, fælles markedsføring, fælles optag og fælles gennemførelse. I dag deltager danske universiteter derfor kun i meget begrænset omfang i fællesuddannelser.

På Undervisningsministeriets område forventes muligheden for at tilrettelægge parallel- og fællesuddannelser indført ved lov som fremlægges for Folketinget november 2006.

Aftalepartierne er derfor enig om at etablere en pulje til etablering og markedsføring af fællesuddannelser og parallelforløb. Endvidere igangsættes en gennemgang af det eksisterende regelsæt med henblik på at fjerne unødvendige barrierer, således at danske universiteter og øvrige videregående uddannelsesinstitutioner stilles bedre i mulighederne for at etablere samarbejder med gode udenlandske universiteter og øvrige videregående uddannelsesinstitutioner.